WASHINGTON D C

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 255. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го ЛИСТОПАДА 1951. No. 255. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, NOVEMBER 1, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

НОВУ А-БОМБУ СКИНУЛИ З ВИСОЧІНІ 30,000 СТІП

Лас Веґас, у Неваді, 30 жовтня. — Ще одну, ,отже вже третю атомову бомбу в теперішній серії скинули на пустелі ранком сьогодні. Цим разом це була велика бомба, скинена з висоти 30,000 стіп, одначе вона вибухла на височині 1,000 стіп над Рівниною Француза, де відбуваються проби з різними родами атомової зброї. Блиск вибухлої бомби порівнюють з полярним світлом, яке можна було бачити з віддалі 280 миль. Свідками вибуху були яких 7,000 вояків, що приїхали сюди на атомові маневри, велике число військових і цивільних атомових науковців і газетних репортерів. Панує думка, що вибух цієї бомби, якої силу порівнюють з силою бомби, скиненої на Гірошіму, в Японії, є останній перед маневрами, які мають на меті випробувати тактичні можливості малої атомової бомби.

Ловет про совєтські атомові бомби.

Вибухи совєтських атомових бомб повинні спонукати Злу- Директор бюра мобілізації дів і продукції, сказав секретар оборони Роберт А. Ловет на пресовій конференції у Вашинґтоні. Він признав, що нові совєтські вибухи атомових бомб вказують, що Росія має їх „у відповідній кількості", а при цім заявив, що не совєтська ато… бомба, … наступ на Ко… …нукав Америку до пр… і готовости. …мерики звичайни… засобами, каже Ловет, призначено 47-50 більйонів долярів на поточний скарбовий рік, який кінчиться 30 червня 1952 р., одначе туди треба зарахувати вже й допомогу для чужинних країн. Домагання нових фондів на озброєння прийде тоді, коли війна в Кореї буде продовжена. З інших справ згадав Ловет наради представників країн з Північно-Атлантійського Пакту, які відбудуться в Римі з кінцем листопада. Він візьме в них участь.

Мобілізатор Вилсон про „арсенал" Аліянтів.

чені Держави до атомних дослі- Злучених Держав, Чарлс Е. Вилсон, який перебуває тепер в Квебеку, у Канаді, сказав у промові до Канадської Торговельної Палати, що Злучені Держави наладнали вже все потрібне до масової продукції зброї. Це має на меті „сповнити жахом серця всякого можливого агресора . . . Ми вже дійшли до такої точки сили, яка повинна спонукати людей у Кремлі довго застановлятися і глибоко призадуматися, заки вони відважуться на нас напасти"—твердив Вилсон. Він ще заявив, що впродовж двох років „арсенал Аліянтів буде високий як хмародер", бо трирічна програма озброєння має бути викінчена в 1953 році коштом 150 більйонів, а коли зайде потреба, то буде йти в безконечність. Він теж висловив сумнів, чи Совєти потраплять зробити те саме, коли їм грозять бунти в сателітських країнах.

У Бостоні сказав Вилієм Лоренс, науковець - репортер щоденника „Ню Йорк Таймс", що на пустелі Невади переводять проби „безкровної" „третьої світової війни, бо було б самогубством для кожного ворога Злучен… …ржав зосереджувати армії на малому просторі з уваги на найновіші атомові винаходи. Проби в Неваді з тактичною атомовою зброєю будуть „зворотною точкою" в історії, твердив Лоренс у промові в клюбі для газетного розголосу.

ПЕРЕГОВОРИ В КОРЕЇ ЗНОВУ НА „МЕРТВІЙ ТОЧЦІ"

СУПЕРЕЧНОСТІ В СПРАВІ ДЕМАРКАЦІЙНОЇ ЛІНІЇ ЗМЕНШУЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ПОРОЗУМІННЯ

Токіо, 31. жовтня. — Аліянтсько-комуністичні переговори в справі перемир'я в Кореї, відновлені в Панмунджом після тримісячної перерви, зупинились вчора знову на „мертвій точці", як аліянтський і комуністичний військові підкомітети в нічому не потрапили узгіднити свої суперечності відносно демаркаційної лінії, на якій мало б наступити перемир'я. Правда, комуністи вже раніше відступили від свого попереднього домагання, щоби таку лінію встановити на 38-ій паралелі і зблизити її до фронту, але комуністична лінія ще й тепер проходить пересічно 15 миль на південь від тої лінії, — яку запропонували аліянти. — Комуністи домагаються головно евакуації аліянтів з найважливіших під стратегічним оглядом гористих теренів в центральній і східній частинах Кореї, в чому аліянтське головне командування добачує можливість нової комуністичної засідки і підступу. Евакуація аліянтів з тих важко здобутих теренів пустила б комуністів знову в таке стратегічне положення, з якого вони могли б без попередження почати нову агресію проти головних аліянтських оборонних ліній. — „Така евакуація — говориться в офіціяльному аліянтському коментарі — означала б залишення аліянтських військ на відкритому для атаки терені на просторі коло 100 миль". — В заміну за аліянтську евакуацію того стратегічного терену, від якого може залежати вдержання цілого фронту, комуністи пропонують аліянтам територію островів Онґджін і Йонан, що не мають жадного більшого стратегічного значення, бо вони майже безборонні. Військові комісії продовжуватимуть свої наради сьогодні й хоча в аліянтських колах ще не втрачено надії на можливість договорення, проте загальні настрої вже не виявляють більшого оптимізму, не добачуючи реальних можливостей дальшого компромісу в теперішніх суперечностях.

ОБМЕЖЕНІ, АЛЕ ОЖИВЛЕНІ БОЇ НА КОРЕЙСЬКОМУ ФРОНТІ

Токіо. — В тому самому часі, як переговори в справі перемир'я в Панмунджом зупинились на аліянтсько-комуністичних суперечностях щодо демаркаційної лінії, з корейського фронту повідомляється про обмежені щодо кількости військ, але оживлені і запеклі бої на фронті, зокрема на його невтральній ділянці в районі Кумсонґ, Йонґчон та Янґґу. Аліянтські війська, відбиваючи постійні ворожі протинаступи, зробили тільки малий прогрес, закріплюючи рівночасно попередньо здобуті позиції. Натомість продовжувалась інтенсивна акція в повітрі й аліянтська авіяція з новою силою атакувала ворожі комунікаційні шляхи, скупчення військ та військові магазини у ворожому запіллі. Теж вчора в повітрі були ворожі літаки, але й цим разом вони оминали зустрічі з аліянтськими. З аліянтського боку стверджується, натомість, помітну розбудову ворожої протиповітряної оборони з землі, жертвою якої вже другий під ряд день впало по два аліянтські літаки, збиті ворожою зенітною артилерією. Аліянтське командування стверджує, що залога збитих в цих двох днях чотирьох американських літаків не мала багато виглядів на рятунок і правдоподібно згинула разом з літаками.

ТРУМАН ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ПІДВИШКУ ПОШТОВИХ ОПЛАТ

Вашинґтон. — З днем 1 січня 1952 року увійдуть постанови нового поштового закону, що його саме підписав президент Труман. Найбільш замітною зміною буде підвищення ціни відкритої поштової картки з одного на два центи, далі підвищення ціни поспішної пошти („спешел деливері") з 15 на 20 ц. і підвишка поштових пересилок третьої кляси (висилка оголошень) з одного на півтора цента від одної унції. Замітна буде підвишка пошти другої кляси (газет, книжок і журналів) на 30 відсотків, одначе це прийде поступово по 10 відсотків упродовж трьох років. Тепер приходить підвишка платні поштових працівників, на підставі іншого закону, підписаного президентом. — Другий важливий закон, підписаний щойно президентом—це закон про підвишку пенсій для залізничих робітників на 15 відсотків, а ще інший закон накладає податок на „букіс", тобто таких підприємців, що приймають гроші на заклади в кінські перегони або при інших нагодах. Цей останній закон викликав велике обурення серед людей, що звикли жити з „ракетірства".

УКРАЇНЦІ З-ПІД СОВЄТІВ МАНІФЕСТУЮТЬ ПРОТИ РОСІЙСЬКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ

Ню Йорк. В тому самому часі, коли біло-еміґрантські поплентачі червоних російських імперіялістів шукають малоросійських „собіратілєй з є м л і русскої", українці всіх соборних українських земель щораз масовіше і виразніше маніфестують своє рішуче становище проти російського імперіялізму всіх покроїв та всіх закрасок. До цілої низки таких маніфестацій, що вже відбулися, або які заповіджено, долучилися в останньому теж колишні українські в'язні Сталінських тюрем і концтаборів, зорганізовані в своєму Демократичному Об'єднанні бувших Репресованих Українців з-під Совєтів (ДОБРУС) в Ню Йорку. Дня 20-го жовтня відбулися в переповненій залі ЛМ Клюбу збори метрополітального відділу ДОБРУС-у, які заслухали доповіді В. І. Гришка на тему: „Дні російські акції —одна українська відсіч" та схвалили текст відповідною заявою на цю тему. Півторагодинна доповідь В. І. Гришка побудована на офіційних джерелах і фактах, на гострій аналізі большевицької національної політики та поглядів російської еміґрації на цю справу, була сприйнята всією залею з величезним піднесенням, так само, як і текст заяви. Доповідь, як і дискусії та схвалена заява, пройшли під знаком єдности загально-українського визвольного фронту і бойової оборонної спілки і дружби всіх поневолених Росією народів Сходу. Збори ухвалили видрукувати англійською, українською і російською мовами доповідь В. І. Гришка, схвалену зборами заяву, та доповідь на минулорічному Загальному З'їзді ДОБРУС-у „Тероризм, як соціяльно-політична система СССР". Редаґування книжки доручено Комісії ДОБРУС-у для документації московсько-большевицького тероризму. Збори приєднуються до заяви українських журналістів у Німеччині, але вважають, що головна небезпека сьогодні большевицька форма російського імперіялізму, а не білоеміґрантська, яка в національному питанні об'єктивно являє собою лише третьорядний додаток до большевицького імперіялістичного російського табору. Збори ухвалили також взяти участь у загально українській маніфестації проти російського імперіялізму, що відбудеться в Ню Йорку 11 листопада ц.р.

ЮГОСЛАВСЬКІ СЕЛЯНИ СТРАЙКУЮТЬ ПРОТИ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

Београд, Югославія. — Контрольована „національ - комуністичним" урядом маршала Тіта югославська преса не скриває факту, що югославські селяни вже майже в цілій країні ведуть с п о н т а н н и й страйк проти колективізаційних розпорядків, не зважаючи на факт, що на цих саботажах може потерпіти й саме селянство. Югославський уряд вимагає від селян, подібно як це робить Москва, здачі зібраного зерна, але селяни цеї здачі далеко не виконали і багато збіжжя пропало на полі, бо ніхто не хотів його жати. Це саме повторюється тепер із засівами. Для характеристики цього стану може послужити факт, що селяни Босні і Герцеґовини засіяли тільки приблизно 8% посівної площі. Це саме повторилося і в інших районах країни, що знову видвигнуло перед нею велику загрозу голоду. Селянські страйки скеровані проти урядової акції для заведення в країні колективної системи в сільському господарстві.

СТРАЙК ПРИБЕРЕЖНИХ РОБІТНИКІВ ПОШИРЮЄТЬСЯ

Ню Йорк. — Бунтарський страйк прибережних робітників виказує сконсолідування змагань страйкарів на всі причали в Ню Йорку за виїмком причалів воєнної фльоти і грозить поширенням на зорганізованих моряків. Два тисячі пікетчиків перебігали в вівторок з одного причалу до другого, щоб недопустити до праці тих робітників, що хотіли працювати. У такий спосіб припинено працю у всіх причалах коло полудня. У нюйоркській пристані стоїть тепер 226 кораблів, з яких не вивантажено товару. Провідник страйку, Джін Самсон твердить, що страйк буде поширений на цілий схід і на пристані над Мексиканською затокою. Він закликав губернатора стейту Тамеса Е. Дюї, щоб той спонукав корабельних підприємців розпочати переговори в справі контракту, кажучи, що контракт був ратифікований підступом. Підприємці зголосили скаргу проти п'яти відділів юнії докових робітників до Краєвоє Ради Робітничих Відносин для перевірки страйку. Це мало б призвести до судової заборони страйку, одначе таке поступування може продовжити страйк у безконечність.

В АМЕРИЦІ

● **Суддя Чарлс Коген власноручно зловив у Брукліні злодія, що намагався пограбувати крамниці і, кинувши його на землю, тримав його аж до прибуття поліції. Він наказав поліціянтам гнатися за двома іншими запідозреними, а тим часом під загрозою поліцейської палиці придержав першого учасника злочину.**

● **З нагоди сторіччя „Імки" („Йонґ Мен Крисчієн Ассошіейшен") Джан Д. Рокефеллер подарував півмільйона долярів на потреби цієї установи в Ню Йорку. Другу половину обіцяв дати, коли буде зібрано десять мільйонів з нагоди ювілею.**

● **Родину Калмиків допущено до Америки за спеціяльним дозволом департаменту справедливости як втікачів-скитальників з Совєтів. Ім'я родини Джаб Вурчінов. Батько, мати й малий синок приїхали кораблем Ле Рой Елтіндж в понеділок.**

● **Пограбували героя Корейської війни кап. Ричарда Болдвина, коли він переходив з Рокефеллер Сентер до готелю Валдорф Асторія в Ню Йорку. Злодії забрали в нього портмоне, в якому були також його військові папери.**

БРИТАНІЯ ПОСИЛАЄ ЩЕ ОДНУ ДИВІЗІЮ НА БЛИЗЬКИЙ СХІД

Лондон. — Премієр Черчил, що є рівночасно міністром оборони, в одному з перших своїх заходів після перебрання влади в Англії, рішив вислати ще одну повну дивізію британських військ на Близький Схід для скріплення британських сил в тому загрозливому стратегічному районі. Це вже буде третє більше підкріплення після вибуху англо-єгипетського конфлікту. Наказ до виїзду дістала одна з трьох повних дивізій піхоти, що залишились ще на англійському материку. Інша повна дивізія, включно зі своїми панцерними частинами, мала б ще до кінця цього року виїхати на европейський континент, щоб скріпити командувані ген. Айзенгавером місцеві аліянтські сили. Це скоротить майже на половину всі британські стратегічні резерви на материку. Повідомлення про висилку Третьої Дивізії Піхоти на Близький Схід проголосило міністерство війни. Ця дивізія була останньою, що під час другої світової війни покидала Дюнкерк і першою, що висадилася опісля в Нормандії. Одна бригада тої дивізії вже була перевезена літаками до Лівії, в сусідстві від Єгипту. Ціла дивізія буде перевезена в неозначений ближче район Середземного моря авіоматками Тріюмф та Ілюстріюс, що вже стоять готові до транпорту. В дипломатичних колах висловлюється переконання, що нове розміщення британських збройних сил відбувається в тісному порозумінні зі Злученими Державами.

ЧЕРЧИЛ ПОЧИНАЄ РЕФОРМУ ВІД СЕБЕ, ЗМЕНШУЮЧИ ПЛАТНЮ МІНІСТРАМ

Лондон. — Придержуючись старої засади, що всі реформи треба починати від себе, премієр Черчил зачав своє урядування на чолі консервативного уряду тим, що проголосив зменшення платні собі самому і всім міністрам свого уряду. Рішення винесено на першому короткому засіданні нової Ради міністрів, повідомляючи рівночасно, що уряд поробить заходи для виконання всіх британських міжнародних зобов'язань, головно щодо оборонної підготовки, в передбачуваному часі, якщо не швидше. Згідно з новою постановою премієр одержуватиме річно 7,000 фунтів, замість 10,000, а міністри матимуть по 4,000, замість дотеперішніх 5,000. При цій нагоді пригадується, як Черчил здобув собі загальне довір'я в своїй першій каденції на початку другої світової війни, хоча він обіцяв народові тільки — „піт, кров і терпіння".

СКРИТОВБИВСТВО ФРАНЦУЗЬКОГО КОМІСАРА КАМБОДІЇ

Сайґон, Індо-Китай. Французькі власті офіціяльно повідомили про скритовбивство французького високого комісара Камбодії, Жана де Раймонда, в місцевості Пномпенг. Раймонда мав вбити, поколовши його довгим ножем під час сну в його спальні, його місцевий домашній послугач, що — як тепер виявляється — був агентом в'єтмінських комуністів. Сам скритовбивник втік і в погоні за ним беруть участь тисячі війська і поліції. — Натомість зловлено і заарештовано другого послугача, який признався до приналежности до комуністичної ячейки та до співучасти в скритовбивстві. Раймонд мав 44 роки і він вже четвертий з ряду високий урядовий представник в південно-східній Азії, що впав жертвою скритовбивчої руки в останніх місяцях. Дня 31-го липня згинули від „людської бомби" — французький комісар В'єтнаму ген. Шарль Шансон і місцевий губернатор Таї Ляп Танг, коли то скритовбивник кинувся на них та розірвав бомбою себе разом з ними. Дня 6-го жовтня комуністичні терористи виконали засідку та вбили англійського високого комісара Маляїв сер Генрі Гурнія.

В СВІТІ

● **Процес за шпигунство в користь Совєтів почався в Стокгольмі проти шведського інженера, який признався, що разом із совєтськими „дипломатами" і „кореспондентами" розвідував для вможливлення совєтської інвазії на Швецію.**

● **Індійське міністерство прохарчування повідомило, що з огляду на цьогорічну посуху в країні, загрожує в наступному році ще більший голод, ніж він загрожував їй в цьому році, але від якого врятувало її американське збіжжя.**

● **Ген. Двайт Айзенгавер відкриє сьогодні біля Парижу нову „оселю ШЕЙП", новозбудовану місцевість, в якій житиме зі своїми родинами коло 250 різнонаціональних офіцерів, приділених до штабу аліянтського головного командування в Европі.**

● **Коло 2,000 студентів іранського університету в Тегерані демонстрували вчора в користь Єгипту і проти Англії, при чому дійшло до заворушень та до бійки з поліцією.**

● **В дотеперішніх заворушеннях в районі Суецького каналу британці ніби вбили 19 арабів і 125 поранили — повідомили офіціяльно єгипетське міністерство внутрішніх справ.**

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily exexcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЛИСТОПАДОВІ РОЗДУМУВАННЯ

Сьогодні завітав до нас Перший Листопад. У природі нічим він не різниться від інших буднів осени. Проте інакше в нашому серці, переповненому в цей день сентиментом до ясного, соняшного дня Української Нації, тісно зв'язаного з Першим Листопада. А таких днів не так багато в історії українського народу і вже те одно промовляло б за те, щоб всі ми про цей великий день пам'ятали та його гідно відзначали.

Від 1 листопада 1918 року минуло вже 33 роки, але тим, що переживали славні Листопадові Дні на Рідній Землі, а таких немало навіть і тут, на американській землі, видається, що це вчора було. У цей день десь дівається трагічна дійсність і серцю стає веселіше, і то у всіх нас, з якої частини великої України ми не походили б, і чи були ми з Листопавими Днями духом і кров'ю, чи тільки духом, як от американські українці.

Найновіша велика доба Української Нації виявила свою волю 22 Січня 1918 року у Києві. Перший Листопад у Львові — це вже природна послідовність. Історичним завершенням тих обидвох подій стало Свято Злуки з 22 Січня 1919, під документ якого покладено підписи і печаті, що їх уже не зmaже і не змінить ніяка сила, як довго житиме український народ. Ніякого відвороту від цього нема і не може бути. Щойно глядячи з такої історичної перспективи на Перший Листопад, зможемо правдиво оцінити його велике значення.

Перший Листопад і 22 Січня окуплені шляхетною кров'ю мільйонів найкращих синів і дочок України. Їх жертвам немає кінця ще й сьогодні. Всі ми це добре знаємо, як національно свідоме покоління. Любови до свого народу і своєї рідної землі нам і тут не бракує. Ні бажання допомогти визвольним змаганням України. Не бракує нам і сліз, що котяться на саму згадку про страшні терпіння і муки наших рідних. Але — говорячи терпники словами Івана Франка — Батьківщині не треба нашої любови і наших сліз, а тільки праці для неї. На тій точці не тільки варто, але й конче треба нам сьогодні зупинитись, коли хочемо згадати і гідно вшанувати пам'ять про Листопадові Дні. Тільки перебуваючи далеко від України, якими б твердими і загартованими ми навіть не стали у нашій праці для свого народу, без соняшних спогадів і сентиментальности обійтися не можемо. Вони потрібні нам, як потрібна спрагненому в пустелі вода. Тому і згадуємо з сентиментом такі події, як Перший Листопад.

Наші завдання тут, на американській землі, нагадують нам ті, що на рідних землях віддали і ще далі віддають життя за волю нації. Велика частина з нас покидала рідну хату і вибралась у далекий світ тільки тому, щоби мати змогу краще послужити Україні. Чи так дійсно є, хай кожний поспитає сьогодні свого власного сумління, ставши суддею над самим собою. А як так буде, то наша народна праця стане відразу живішою і видатнішою. Це певне!

За Листопад у Львові та Січень у Києві пролив уже український нарід море крови. Сьогодні вже ніхто не розпізнає, з якої частини великої української землі ця кров походить. Вона — соборницька. В боротьбі, муках, терпіннях і смерті вона цілковито змішалась і в одно зіллялась. Розуміють це вже навіть чужі, а теж і вороги українських визвольних змагань. Зі шляху, по якім пішла Українська Нація тому 33 роки у Києві й Львові, вона вже ніколи не зійде. Те, що від цього часу український нарід пережив і витерпів, ніколи не пропаде, а житиме вічно. Львівський Листопад і Київський Січень зцементували українську націю і остаточно ствердили Велику ідею боротьби за самостійну Соборну Україну, одну і нероздільну.

Використання нагоди

Життя спільноти, як і одиниці, нерозривно зв'язане з життям інших спільнот. В тому співжитті, спільнотному, як й індивідуальному, трапляється багато нагод, від вмілого використання яких може залежати дальша доля, а то й дальше бути чи не бути.

Для прикладу взяти б хочби Перший Листопад у Львові. Це була безсумніву історична нагода, використання якої тодішніми українськими політиками і військовиками справді створило історію. Вже написано грубі томи на тему того, що завдячує українська історія цій направду вміло використаній нагоді, й такі ж томи можна б написати про те, що могло б було статися, якщоб ця нагода не була використана. Відповідна акція у відповідний час — це й є використання нагоди.

Нагода може бути припадком, може бути справді нагодою, створеною комплексом подій. Але назряд чи таким припадком може бути вміле її використання. Нагоду треба вміти і хотіти використати! На нагоду часом треба століттями чекати, але часто й століттями треба до неї приготовлятися. „До високого літання ненастанно пробуй крил, а Богдан прийде як сума ваших змагань, ваших сил; до великого моменту будь готовий кожний з вас, кожний може стать Богданом, як настане слушний час!" — писав найбільший син тої вітки українського народу, що створила Перший Листопад.

Коли ж настане той „слушний час" для українського народу? На це питання напрошується інше: хто з нас може сказати, що він вже не настав, або що не настане завтра чи в найближчій годині? І знову питання: чи ми, як українська спільнота і кожний з нас, як член тої спільноти, справді готові до того „великого моменту" і „слушного часу"? Чи наші крила справді випробувані і чи сума наших сил може дати нового Богдана?

Ми згадуємо наші Великі Роковини, живемо минулим, з напруженою увагою шукаємо в усіх доступних нам газетах світу згадки про наш нарід та про його боротьбу, хвилюємось, як та згадка не корисна для нас і радіємо, як діти, коли ця згадка признає нам нічого іншого, як бодай належне нам з природи право на „свободу на життя, на волю та змагання до щастя". Ми пишемо довгі статті і виголошуємо палкі промови про „Воюючу Україну", про „Край", але що ми, американські українці, що кожний з нас практично робить, щоб допомогти українському народові, який справді бореться, використати велику нагоду? Чи й наскільки ми самі використовуємо ту нагоду, що нам тепер щораз більше і виразніше сама насувається?

Відповідь на ці питання ми подибуємо в нашому щоденному житті. Цю відповідь дають нам періодичні викази складачів Національного Датку, дають нам збори наших центральних і місцевих установ, дають нам влаштовувані маніфестації та інші імпрези, дають нам наші видання та загальне наше буття як спільноти і як одиниць. Але ця сумарична відповідь ще далека від задовільної. Це, здавалося б, всі знають, всі стверджують, всі сумно над цим похитують головами і шукають вини в кожному іншому, тільки не в собі самому.

В чому наше загальне недомагання, як йдеться про вміле використовування нагоди? Відповідь на це питання аж надто наявна. Це безсумніву наше розбиття, наша взаємна нетерпимість в одних випадках, і наша байдужність та інертність в інших. Це недомагання в розбіжності між нашими бажаннями і словами та між нашим поступуванням. Ми великий і молодий нарід, повний життя, енергії і помислів, але мислями і ділами ми розпорошені, ми швидко запалюємось і швидко зневірюємось, ми все ще не доросли до того, щоб могти і вміти піднестись понад свої особисті і групові справи та всеціло підпорядкуватися найвищому ідеалові нації — боротьбі за право на життя, волю і змагання до щастя. Тільки тоді, як ми переможемо в себе ті недомагання, ми будемо готові до „великого моменту" та потрапимо використати для свого народу і для себе кожну нагоду, без огляду на те, де, коли і в яких обставинах вона трапиться.

МИКОЛА КОКОЛЬСЬКИЙ

В Листопадові Дні

У ту важку хвилину, коли прийшлося востаннє переступити рідний поріг і вийти бездомним покидьком у невідоме, моя дружина схопила вишиваний рушник, що прикрашав образ-малюнок молодої гуцулочки, пензля Гр. Смольського. Цей рушник товаришив нам у світовій мандрівці, роз'яснював непривітні таборові стіни, був нам подихом рідних піль. І сьогодні висить він на нашій стіні, як частинка душі рідної землі. В тих хрестиках чорних і червоних ниток, що переплітаються між собою та формують квадрати, ромби, трикутники й лінії, заворожена частинка душі нації. Вишивка — це мистецтво, а мистецтво — це вияв духовости. Техніка цього мистецтва, добір красок, простірне розміщення кольорових піль — все те вийшло з глибин душі народу, з його снаги до краси.

Українська культура зростала не серед тісних, міських мурів, а на широких, вільних просторах ланів, на квітчастих, гірських полонинах. Там зродилася мова, стародавня віра, численні повір'я, звичаї і обряди, пишна традиція, високе мистецтво, а все те тісно сплетене з життям господаря-хлібороба. І не випадково говорить співець давніх днів про Даждьбогових внуків. Сонце — джерело життя — і до нього, в першу чергу, звертається соняшна душа древніх Русинів-хліборобів, його величає в своїх прекрасних піснях, в його честь пише мистецькі писанки, палить купальські вогні. Або зворушливі традиції, глибока символіка українського життя свят-вечірня кутя і просфора, хліб і мед, плоди української землі. А багата пісенна творчість, що змальовує життя в цілій його різноманітності, від колискової пісні, до посмертного голосіння. Все те — дзеркало української духовости. Вона поклала свою печать навіть на християнство, надаючи йому своєрідні, близькі собі форми.

Село виростало століттями в цій глибокій, рідній культурі, зросталося з нею в нерозривну цілість. І тому жадна сила не могла вирвати з нього української душі. Ні безконечні набіги степових орд, ні велика руїна по розвалі козацької України, ні панщина, ні кріпацтво. І коли прийшов великий момент, коли батьківщина кликала на тривогу, тоді з-під землі виросли сотні тисяч борців, що несли своє життя в обороні рідної волі. Зрозуміли це добре „патріотичні" злочинці з-під знаку кривавої зірки і в боротьбі з українською нацією застосували ганебну зброю, вивіз з рідної землі. Їх ціль — підрізати націю в самому корені. Вирвані з рідного середовища, розгублені в вічній боротьбі за шматок хліба, тратять вони своє духове обличчя. В них уже не стає сил протиставитися большевицькому насиллю, не стає сил передати своїм дітям усе духове багатство нації. І так большевики перевиховують українську дитину на безликого пролетара, прибраного в червоні, совєтські фаталашки.

Записано в нашій історії чимало сторінок актами геройської боротьби, безмежної посвяти для великої ідеї а між ними великий Листопадовий чин. Та записано також чимало сторінок і іншими актами, актами відступства і переходу в ворожий табір, і то головним чином міщанських та інтелігентських кіл. В боротьбі нації з ворожим наступом ці кола виявилися слабими місцями обложеної твердині. Були ж часи, коли нація: це був „хлоп і поп". Та вже особливо прикро згадувати відступства в недалекому минулому, коли то переходили в чужі табори не тільки дрібні шукачі хліба, але люди незалежні, нічим не зв'язані, колишні патріоти. І це все діялося через два десятки літ по великих листопадових днях, коли ще й не зотліли кості тих, що піднімали Червону Калину, коли на міських смітниках ворог вішав і стріляв десятками, знов же головним чином, дітей села.

В серце закрадалася зневіра. Невже великий листопадовий чин нічого нам говорить? Невже безгранична посвята, сердешний біль, важкі страждання і передчасно згашене життя сотень тисяч дітей народу пішли намарно? Невже судилося нам бути тільки погноєм чужих культур? Ні! Це неможливо! Якщо українська нація перетривала всі дотеперішні лихоліття, якщо селянська, ледве грамотна дитина захоплюється українською ідеєю аж до посвяти життя, то це значить, що історичне завдання нації ще перед нею. Акти відступства свідчать не про занепад нації, а про хибне виховання людини, що не зуміло запалити в її серці святого вогню любови до рідної землі, до рідної культури, не насталило характеру на зразках великого героїзму, безмежної любови й посвяти для рідних, на сотнях українських Термопілів, на великім Листопадовім Чині.

Минає вже 33 рік з часу листопадових днів. І згадуємо їх як велику, історичну подію, як порив поневоленої нації до волі, як дні великої посвяти. І це спомин минулого. Та ми, нація жива, що дивиться у майбутнє. І бачимо страшні, огняні дні, залізо, вогонь, кров і попелища, а серед них наш Листопад, наша воля, що кличе нас ще раз до дії. І ось в ім'я тієї дії, в сьогоднішні листопадові дні, в дні споминів великого минулого і надій великого майбутнього, зложім святу обітницю: виховати нашу дитину так, щоб вона не завагалася піти тим шляхом, яким ішли колись їх батьки в великі листопадові дні, щоб не зійшла з цього шляху і на найгірших, життєвих закрутах. Виховуймо нашу дитину не на голословній, крикливій фразеології, не в сліпій ненависті, не на вічнім підкреслюванні негативних сторінок нації, (хто їх немає?), а навпаки. Підкреслюймо позитивні вартості, защіплюймо пошану до творчого духа нації, що підносить звичайну, сільську жінку до вершин мистецького надхнення. Виховуймо нашу дитину в глибокій пошані до української матері, що з роздертим серцем виправляла мільйони своїх дітей на смерть, і навіть не могла їх гідно поховати. Прикладом нашій дитині нехай будуть висока гідність і незломність чесних дідів-прадідів, що каралися десятки літ по московських тюрмах за Велику Ідею. Виховуймо її на найвищім, Господнім слові:

„Немає більшої любови, як хто життя своє положить за друзів своїх".

Л. ЛУЦІВ

Як я писав стрілецькі вірші

— Ти писав поезії?!

— А скажи мені, будь ласка, чи є де українець, що не писав би їх? Заглянь тільки до якої-будь антології української поезії і там знайдеш прізвища вчених професорів і кооператорів, що зачинали свою працю від поезії...

— Та чи їхні вірші були справжньою поезією?

—Деколи навіть були. А як не віриш, то заглянь до двотомової антології нашої поезії „Струни" і переконаєшся. Видав цю збірку поет Б. Лепкий.

— Але тебе там немає!

— Немає. Але зате прочитаєш моє ім'я між поетами, що належали до „стрілецького Парнасу" в „Нарисі історії української літератури" Володимира Радзикевича.

— Дивно. При нагоді заглягну до Радзикевича. Та розкажи, як воно було з твоїм поетизуванням.

— Тоді, як я складав вірші, був такий час, що важко було не писати поезій. Здавалося, що те, про що ми мріяли на шкільній гімназійній лавці, читаючи „Літературно-Науковий Вісник", „Українську Хату" і захоплюючися „Сном української ночі" Василя Пачовського — здійснюється. Це вперше від часів Мазепи „вийшла в поле наша сила" з крісами в руках, щоб боротися з тими, що замучили Полуботка і Кальнишевського, що мучили Шевченка і всіх тих, хто бажав волі українському народові. Ми мали щастя стояти в боротьбі проти тих, що нечуваним у культурному світі „указом" закували українське слово. Ми вірили, що настає хвиля, коли треба боротися за українську державу, бо тільки в „своїй хаті своя правда і сила і воля", як твердив Тарас Шевченко.

— Пожди трішки, я ж бажаю почути щось про твої, як ти кажеш, поезії, а не патріотичну промову.

— Вибач, я розігнався задалеко.

Між стрільцями був цілий гурт людей, що писали поезії. Між ними Р. Купчинський, Л. Лепкий, Ю. Назарак, М. Голубець, Ю. Шкрумеляк, В. Бобинський, А. Лотоцький, А. Баландюк і М. Угрин-Безгрішний. Крім того писали поезії на воєнні теми і давніші знані вже поети з „Молодої Музи": Богдан Лепкий, Василь Пачовський, Степан Чарнецький, а також і Осип Маковей та О. Кобець — псевдонім полоненого українця з російської армії.

То ж не дивниця, що й мені закортіло здобути лавровий вінок поета і я зачав, стоячи на стійці, або лежачи на соломі в подільській стодолі — складати вірші. Теми: Гордість українського січового стрільця, що з крісом у руці бореться за рідний край. Або: Опис походу нашого II. куреня У. С. С. подільськими степами. А то ще й таке: Війна знищила була вздовж річки Стрипи цілі села, а населення вивезли в тил, а деколи далеко на чужину, аж до далекого Ґмінду. В одному вірші описав я, як то галицький бузько (український лелека!) вернувся з теплих країн і не застав свого гнізда на Миколиній хаті, бо вона була знищена.

— Цікава тематика! Де ж ти друкував свої твори?

— Найбільше поезій друкував тоді „Вісник Союзу Визволення України" — то ж і вислав я свої вірші туди полевою поштою У. С. С., що мене нічого не коштувала. „Вісник С. В. У." приходив до нас на фронт і кілька тижнів пізніше прийшло дороге мені число цього видання, а в ньому три поезії з моїм підписом. А підпис був неабиякий: У. С. С. Лу. Лу. Не мав я відваги підписатися повним ім'ям і прізвищем, тому узяв тільки початкові дві букви з обидвох.

— Дістав ти якийбудь гонорар за те?

— Я навіть не думав тоді про те! Чи ж я воював за гроші? А писання віршів було також війною! А в тім — мав я моральну нагороду. Мій криптонім був аж надто прозорий і мої шкільні товариші, що їх повно було в сотні Вітовського — зараз пізнали, що це мої вірші і моя повага — простого стрільця — зараз зросла не тільки між стрільцями, але й між старшинами в цілому курені. Та щоб правду сказати, можливо, що мав я і матеріяльну винагороду. Шеф сотенної кухні, старий вусач Мірчук, мусів бути поінформований кимось з моїх товаришів про мої поезії і примружував око, як я брав по дві, або й по три порції з сотенної кухні, що оспівана в пісні про сотника Цяпку. А апетит був тоді у мене величезний. Я з'їдав стільки, що тепер напевно тріс би, якби відважився з'їсти таку масу м'ясива, картоплі з квасолею, або з логазою. Та тоді були в мене: двадцять літ віку і двадцять чотири години руху на свіжому повітрі. А польова кухня в часі боїв могла приїздити на фронт тільки раз на добу. То ж і треба було наїстися добре.

— Дивні то були часи і ще дивніші авторські гонорари за складені вірші...

— Так! Славні часи були тоді! Та ще цікавіше те, що мої вірші удостоїлися побачити світ у Золотоверхому Києві!

—Та не вже?

— Одного дня, вже весною 1918 року, сказав мені вістун У. С. С., Василь Бобинський, що він бачив збірку поезій під заголовком „Війна" в поезії австрійських українців", яка вийшла в Києві 1917, або 1918 року. В цій збірці були передруковані і два мої вірші. Пізніше я сам бачив цю книжечку, що в ній були поезії Б. Лепкого, В. Пачовського, О. Кобця — а поруч них були і два мої вірші з гордим стрілецьким підписом: У. С. С. Лу. Лу.

— Чи ти маєш щось з тих творів при собі?

— На жаль — нічого. Я залишив усе своє добро і мусів у кожному напрямку наново дороблятися.

— А може пам'ятаєш дещо? Та ж деякі поети відтворюють з пам'яті цілі книги своїх творів.

— Я вже з цікавости пробував це роботи, але воно тяжко йде. Але один вірш, що звався „Заспів", таки собі пригадав.

Під голос сурм, під гук гармат
Мій спів іде з передніх чат
І в світ несміло входить.
В царство краси, в книгу життя,
В таємні сторони буття
Мене за руку вводить.

І я живу уже не сам!
Мені цікавий „хлоп" і пан
І різна їхня доля.
Мене цікавить їх добро
І те, що в зло людей ввело...
Та найлюбіша: Воля!

— Чи пізніше ти писав поезії?

— Так. Один вірш, і то в формі сонета, написав у таборі полонених у Тухолі. Він був друкований у львівському „Ділі", що тоді звалося, здається, „Українською Думкою". Цей вірш був написаний з нагоди смерти поручника Яросевича (за точність прізвища не ручу!), що його розстріляв польський вояк при спробі втечі з табору. Пізніше друкував ще вірші в Календарі „Червоної Калини". Було це десь на початку 20 років. Якісь з тих віршів були передруковані в Календарі У. Н. С. в Америці, а один знайшов і в часописі „Свобода", як був на студіях у Празі. Було це десь 1922, або 1923 року.

— І це все?

— Так. Кільканадцять віршів — оце ввесь мій „поетичний" доробок. Вони друкувалися у Відні, Львові, Києві і Ню Йорку. Успіх — неабиякий! Поетична Муза завітала була до мені в стрілецьких ровах. Пізніше вона покинула мене. Минуло тридцятп'ять літ від того часу... Ювілею ніхто не святкував... Навіть рідна жінка не знає нічого про ті мої „гріхи" молодости...

Та приємно згадати за ті давні, гарні часи. Мовляв, було колись.

А закінчити — без закінчення ж не можна! — треба словами самославного Івана Манила:

Слава про мене б гриміла —
Тільки народ щось мовчить...

П. Заярський

СЕРГІЙ ЄФРЕМОВ

(До 75-ліття з дня народження)

2

Тільки вона розгонила по жилах народів свіжу кров — справдешній світ освіти й свідомости людської і національної, одна вона осталась пам'яткою його колишньої слави і надією невмирущого майбутнього розцвіту... Історія українського письменства — це виборна частка духового життя народнього, що дає найдужчі докази національної індивідуальности народу, його безперечного права на існування і розвиток, його самостійности серед інших, близьких і далеких народів..." В своїй „Історії Українського Письменства" С. Єфремов розповів живою і барвистою мовою про історичний процес розвитку нашої літератури, дав блискучі характеристики окремих письменників, показав умови, в яких розвивалося наше письменство, підкреслив провідні його ідеї, проілюструвавши їх на конкретних прикладах творчости українських письменників, показав велику моральну велич нашого письменства на протязі всієї його історії — від княжих і до новітніх часів. Підсумовуючи і роблячи загальні висновки, С. Єфремов ствердив нові цінності, які несе з собою в світ наше письменство, його значення і вагу для загальнолюдської і національної культури. „Мотив правди, — каже С. Єфремов, — неустанне шукання справедливости голосно і не змовкаючи бренить у всьому нашому письменстві... Так само й на малу годину не перестаючи, шукало воно людину, боролося за права особи людської, обороняло її від тих кайданів, що накладає життя, роздмухувало іскру людяности в великий серця жар, що запалює протестом проти мізерної буденщини". С. Єфремов відзначає величезну внутрішню красу нашого письменства, „що безмірно переважає ті зверхні цінності, які вже дало воно світові". І далі він відзначає вагу українського письменства для відродження українського народу: „Збудити великий народ, не останню частину людськости, до свідомого життя, духа живого вдмухнути в приспаного історією велетня, перетворити сирову етнографічну масу в свідому і своєю свідомістю дужу націю — я не знаю більшого заміру на світі, ширшого розмаху для праці, кращої мети серед людей"...

Не дурно ж такий велетень світової культури й борець за рідний народ свій, як Бьєстьєрне-Бьєрнсон, писав, дізнавшись про українське відродження: „відколи я живу з цим почуванням — життя моє зробилося повнішим, мої надії на людськість більшими"... Оця внутрішня краса, оця моральна величність, оце подвижництво в його найкращій формі — не сухий, егоїстичний аскетизм, — а той порив, що душу свою полагає за други своя — червоною ниткою проходить через усю історію новішого нашого письменства. Подвижництво і мучеництво. Житіє і мартиролог"... Повне подвижництва і мучеництва українське письменство в основах своїх було глибоко і непохитно демократичним. Не можна знайти іншої літератури, в якій би з такою силою бився б живчик справжнього, глибокого демократизму. Невідлучні прикмети нашого письменства — це гімн людині, боротьба за найкращі риси людської вдачі й за її визволення, спочуття її стражданням, зненависть до насильства й вічне шукання правди і свободи. Письменство наше носить у собі непереможну віру до рідного народу, до його сили, до його людської вартости й національного відложення. Ця віра запалила серця українців бажанням боротися і працювати для рідного народу, віддати йому всі свої сили з надією, „що не пропадуть вони марно, а перетворяться в ту непропащу енергію, що наростає й побільшується в процесі життя і кінець кінцем таки виборе собі долю".

(Закінчення буде)

Никон Немирон

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІОТ І АПОСТОЛ ЦЕРКОВНОЇ УНІЇ

(У 7-і роковини смерти бл. п. Митрополита Андрея Шептицького (29. VII. 1865 — 1. X I. 1944)

Київський історик Володимир Антонович написав свою „Сповідь" про свій поворот до народу своїх предків. Дослідникам Митрополита Андрея Шептицького вистачить традиція роду Шептицьких і діяльність самого митрополита, що не зривав зв'язків з родиною, але відійшов від її національних польських почувань.

Як ігумен жовківського василіянського манастиря почав він видавати в 1891 р. місячник „Місіонар". На прикінці минулого століття став станиславівським єпископом і своїми посланнями до вірних виявив, що добро нашого народу лежить йому на серці. Його тогочасна поїздка по Закарпатті і виступи по тамошніх церквах з українськими проповідями мали вплив на піднесення національного духа гноблених тоді мадярами наших братів, звідси набрав надхнення до праці для свого народу о. Авґустин Волошин, редактор часопису „Наука" (згодом „Неділя" за часів першої світової війни, „Свобода" за часів приналежности до Чехословаччини, „Нова Свобода" за часів самостійної Карпатської України) і календарів „Уніо" в Ужгороді, президент Карпатської України в 1938-39 рр.

Проте ця діяльність єпископа А. Шептицького не зискала відразу для нього популярности серед усього галицького громадянства. Коли він у початках нашого століття став галицьким митрополитом, то українська радикальна і москвофільська преса добачувала в цьому дальший етап польщення галицьких уніятів. Митрополит Андрей своїм рівним тактом супроти українців національного табору і москвофілів здобував помалу довір'я до себе. Ще в 1904 р. видав він одно послання польською мовою до „поляків греко-католицького обряду", тобто до нашого населення за Сяном, де воно серед мазурського окруження втратило прадідну мову і тому австрійська урядова статистика зараховувала їх до поляків. Щойно за першої світової війни це населення, стикаючись з своїми братами на сході, стихійно повернуло до своєї рідної української мови.

Згодом митр. Андрей почав виступати ще й в австрійській палаті панів в обороні прав українського народу в Галичині, зокрема в справі заснування українського університету у Львові. Від цього часу очі українського громадянства почали чимраз більше звертатися в його бік. З вибухом першої світової війни в надії окупації українських земель на схід від Буга і Збруча австро-угорськими військами й можливости поширення унії серед тамошнього населення він висвячує луцького й острозького єпископів для Волині. Його виступ з проповіддю в обороні унії в церкві святого Юра у Львові в початках російської окупації у вересні 1914 р. спричинив його ув'язнення й заслання у Московщину. Революція в Росії 1917 р. визволила царського в'язня і він мав змогу прибути до Києва. Відповідаючи на тост польського католицького єпископа, що вітав його як гостя, митрополит підкреслив, що він у Києві не гість, тільки господар. Цим теж митрополит Андрей дав до зрозуміння, що не зв'язує нечемне зігнорування його особи Володимиром Винниченком у Центральній Раді з українським народом. Інакше поступив станиславівський єпископ Григорій Хомишин, що діткнений на засіданні Української Національної Ради в січні 1918 р. демагогічним вигуком під його адресою соціялістичного діяча Семена Вітика, осуджував згодом в книжці „Українська проблема" надто критично часи української влади в Галичині.

Стикаючись з православними, митрополит Андрей прийшов до переконання, що релігійних почувань не можна нікому накинути. І в передмові до книжки, виданої німецькою мовою напередодні другої світової війни п. н. „Християнський Схід — дух і форма" (Реґенсбурґ 1939), він висловив думку, що чимбільше намагаються католики привернути православних, тим стрічають вони в своїх унійних змаганнях більший опір православних. Це й вияснює, чому митрополит-апостол унії приймав у себе по-приятельськи російських православних єрархів на вигнанні, тих, що колись цькували на нього царський уряд. А вже українські еміґранти з Придніпрянщини, чи переслідувані поляками православні українці з Холмщини, Підляшшя, Зах. Волині і Полісся знаходили в ньому свойого опікуна.

Як не злякався він в 1914 р. царського уряду, так не лякався він у своїм поступуванні ніякої влади. Коли після його повороту до Львова в 1917 р. з'явився у нього талергофський в'язень парох с. Германова під Львовом о. Петро Пилипець, тоді москвофіл, а щойно від часу листопадового зриву український національний діяч, з запитом, що йому зробити з портретом цісаря Франц Иосифа І., вміщеним у часі його в'язнення в його парафіяльній церкві в захристії, митрополит без вагання заявив, забрати його звідти. Пацифікація українського населення в Галичині польським військом у 1930 р. спонукала його, немічного старця, їхати літаком до Пілсудського до Варшави, правда безуспішно, так як безуспішний був його протест проти нищення православних церков на Холмщині поляками в 1938 р., чи протест проти переслідування жидів німцями в 1941 р. Не лякаючись шикан з боку чужих окупаційних властей, митропол. Андрей не побоявся виступати з критикою невідповідальних вчинків серед українського громадянства, як наприклад коли з рук підпілля згинув за мниме „угодовство" директор академічної ґімназії у Львові Бабій, якого діти згодом як учасники того ж підпілля згинули помордовані німцями.

Авторитет митрополита Андрея як всеукраїнського діяча-патріота виявився і тим, що большевики в 1939 р. не важилися торкнутись його особи, хоч напасти в пресі на нього появлялися. Знаменитий був голос одного старого науковця на невідповідальний вигук одного збаламученого молодшого діяча на мітинґу бібліотекарів і музейників, що митрополит Андрей Шептицький за свою жертву для української культури (він подав навіть цю жерву числом(заслуговує принаймні в такі критичні часи на подяку від громадянства мовчанкою. Коли за німецької окупації українських земель серед відроджуваної православної церкви на Придніпрянщині повстало два напрями: автокефальний і автономічний, авторитет митрополита Андрея був признаний обома; його послання до православних братів читали з захопленням українські православні священики в Києві в 1941-42 рр.

Коли після заняття большевиками позицій під Бродами в березні 1944 р. у Львові настав переполох, митрополит в половині березня скликав нараду українських істориків і музейників у справі збереження архівів для майбутньої української держави. Тоді він реально оцінив ситуацію, що большевики скорше не будуть, як літом, десь у липні.

Помер цей великий всеукраїнський патріот і апостол церковної унії мученичою смертю у день роковин Великого Зриву Галицької України, 1 листопада 1944 року.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРИЗНАННЯ ДЛЯ Т. ТЕРЕНА ЗА УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ

Ню Йорк. — Американський „Союз Композиторів-Авторів" переслав відомому нашому оперовому співакові, Теодорові Тереновi з нагоди його недавнього концерту в Тавн Голл, ґратуляційного листа, висловлюючи йому рівночасно признання за включення в програму українських композицій. В листі в перекладі м. і. дослівно написано: „Союз Композиторів-Авторів бажав би цею дорогою поґратулювати Вам за Ваш недавній концерт в Тавн Гол та похвалити Вас за включення у Вашу програму Ваших рідних композиторів . . ." Становище цеї видатної організації американських композиторів-авторів до включення української композиції в програму концерту на великій сцені повинно переконати всіх наших артистів, що в своїх міжнародних виступах часом цураються свого рідного, щоб собі „не шкодити", або виправдуючись, що в нас, мовляв, нема „такого", що надавалося б на велику сцену. Українські композиції, включені в програму Терена (Барвінський, Ніжанківський і Лятошинський) співакові не тільки не „пошкодили", але навпаки, за них він здобув собі окреме признання від передової американської композиторської організації.

НА ДАВНІХ ЧУМАЦЬКИХ ШЛЯХАХ

(Роман Докії Гуменної „Діти Чумацького Шляху", у чотирьох книжках, 1948р. — Ню-Йорк 1951)

Назвами окремих томів розкривається їхній зміст: Перший том — „У запашних полях" розповідає про життя нашого села у роки його матеріяльного розцвіту перед першою світовою війною. Тоді у плодючих степах ростуть села, хутори й родини. Багатіє хлібороб й прагне свої і своїх прадідів багатства непорушно передати нащадкам. Та прийшли інші часи й діти хлібороба вже в 2-ім томі йдуть у „Брами Майбутнього". Це — роки відразу по упадку державности, коли село переплілося з містом й почався широкий процес дерусифікації міст й у міста прямують діти колишніх завойовників степу. Частина з них здобуває дорогою, щоправда, ціною, це місто, інші, викинені з міста, вертаються на село, щоб служити йому, якщо не м'язами, то здобутим знанням і досвідом. Але наступ на село і на інтеліґенцію розпочався і про знищення, що приносить цей наступ у початках 30-их років читаємо в третім томі: „Розп'яте село". У добі розпитання села умовно спокійніше в місті й туди знову кидаються ті, кому в селі вже не вижити. Та не вижити чесним і в місті, де вони невідхильно йдуть на дно і про них, про цю найнижчу касту „паріїв" у четвертому томі.

Романом назвала Гуменна неп'язану епопею-хроніку кількох хуторських родин, низку великих картин, настільки відокремлених, що опущення якоїсь з них не вплине суттєво на твір. Можна з багатьох сторінок опустити опис вистави у сільськім театрі, можна оминути описи найрізніших зборів, засідань — твір на цьому виразно не потерпить, — а це тому, що авторка іґнорує сюжетність. У цілому творі діє хронологічний, а не сюжетний засновок і, з-за цієї хронологічности, треба було б твір назвати хронікою.

У першім томі авторка ще не панує над матеріялом, у наступних — великість страшних подій навалюється на авторку і вона відмовляється від творчого змагання мистця, зійшовши до ролі талановитого літописця. Матерія твору перемогла і в цьому невдача Гуменної — письменниці і в цьому вартість твору, як документу. Проте архітектонічні неполадки твору викуплюють широчінню картин. Авторка не побоялась розтягнути величезне полотно для свого образу і цей образ хвилює. Хвилювання це навіть може бути більше успіхом теми ніж авторки.

Гуменна настільки доцінила вагу того, що описує, що не побажала пожертвувати подробицями в користь сюжетної прозорости. Подробиці ці часто занадто місцеві й часові, вони лишатимуться цікаві лише для нас, поскільки вони про наші рани й болі, але не притягнуть уваги читача-чужинця. Авторка сама відчуває заплутаність твору і часто знайомить нас з постаттями й подіями нам вже знаними, але про які ми можемо забути у накопиченні інших. Якщо роман, разтанувши в подробицях стратив з мистецького боку, то виграв, як документ, що правитиме джерелом відомостів про „добу жорстоку" нащадкам і дослідникам.

Серед тисячів сільської молоді, йде по науку до міста й Тарас Сарґола, що в 2. томі досить несподівано, стає центральною постаттю роману, й що для нього авторка має особливо ніжні теплі тони опису. Спочатку йому добре в місті, серед небачених досі колоритних постатів пореволюційного часу. Але підсовєтський побут далі все більше почне домагатись ломання його сільської гордости, а Тарас — сильна у своїм опорі постать і хоч він дуже пасивний у дії, проте ніколи не поступиться. Він буде боронити свій світ, винесений з суцільного, жорстокого, здорового хутора.

Тарас вирушив у світ із каменем на шиї, яким є не лише його куркульське походження, але й дитяча несміливість. Він боявся людей, „не міг переступити якоїсь грані" й життя перекочується понад ним, ведене різними Фімами, — без батьківщини, без гордости, без моралі, без вантажу глибокої етики хліборобського народу. Тарасові щоб оправдати життя лишається почуття зв'язку з народом, віра в спасенність соціяльних реформ і, спочатку, трохи мистецтва. Йому лишається ще велика самотність і, якщо б Тарас був сильніший, ми б мали в ньому українського Жана Кріштофа, з його єдиноборством з оточенням. Наш Кріштоф у цьому конфлікті не перемагає, як не переміг би й західний Кріштоф, перенесений у совєтську дійсність. Тож у листі до Нелі в 2 томі він констатує „мені нема місця в житті . . . Що мене жде, як я не вмію радіти?" Старий побут зламано, на його місце приходить тотальне отвариненння". Серед поліської тиші луна розносить грубу московську лайку". З ким же йому йти? — „Мусить сам", — і так кінчається другий том твору.

Це, безперечно, плідна самотність, повна внутрішнього мерехтіння. Ось-ось розкриється тремтливий світ людської душі — „у чомусь невисловленому, рідному", це — коли Тарас плаче від щастя, „від нерозривного зв'язку з піснями . . ." Але сторінки про цей неперехідний світ губляться в безлічі сторінок, що описують лише людей і події. Трагічна самотність українського інтеліґента не стала проблемою самотности людини.

Подібне ж самотній Серафим Кармаліта, жадібний, спраглий дії, — єдина романтична постать твору. У прозу УССР не може однаково вкласти і ніжний арабеск Тарасової душі і пригодницька вдача Серафима, — бувшого бандита, вояка Петлюрівської Армії, автокефального священика, студента, а теперішнього співпрацівника ҐПУ і месника за народ, цього „скороченого видання історії України в швидкісних темпах". У селі, де вже починають з голоду їсти кору, де садки і подвір'я розгороджені, де стирчать раз-у-раз димарі, де віє пусткою, — там йому мерещаться білі мінарети Стамбулу, венеціянські палаци дожів, вузькі й криві вулички Каїру. Йому пахне життя прекрасне, неспізнане і вже втрачене. Бо, якщо немає України, не повинно бути й мрій. Що з ним далі — не знаємо. Він переступив за вікно і розтанув у пітьмі.

Так проходять на тлі тому про „Розп'яте село" мужчини, що в'яжуть собою дію усього твору і що стверджують, що помилився хтось, хто думав, що „можна держати в неволі душу людини" . . .

Ще більш стверджують це жінки. Ось господиня в Лютежі, що не міняє крою одежі з часів смердів, ось мати Тарасова, що не перестає працювати й перед самою смертю. Така ж і Килина — „нова Ярославна" — мовчазна відданість забраному чоловікові. Навіть Гапка, демагог, карикатура з жінки, коли відпадає з неї наносне, виступає жива, невимушена, яку „хочеться цілувати". І вершок людини — Христя, що її опис авторка кінчає пеаном: „О. Мудрість, мир і простота сільської щирої, безкорисної доброї баби! Скільки чарів тепла й радости приносиш ти в цім злобнім і користолюбнім світі!"

Кармаліти не стало. Лишився нести неторкнену народну душу Тарас, але Тарас здатний на опір — не на дію. У четвертому томі він пробує злитись з містом. Місто, яке воно не є, дихає подихом велетня. Досить села! Проте життя тут щораз тяжче. На вкраденій в нього п'єсі роблять кар'єру інші. Похід на українську культуру все гострішає. Приходять самогубства. Приходить голод і до бідних дітей ховаються з села розкулачені батьки. Села не стало. А в місті, з своїми, наглухо замурованими переживаннями діти села почувають себе все страшніш. Час плине, збігають роки і застигло життя. Тягне дно. І в час найбільшої печалі, уночі, в потязі, Тарас стрічає дівчину, яка всупереч усім матеріялістичним довідникам, називає ніч містичною, яка має свій власний світогляд, яка не хоче „давитись тільки тим, що в шкільному підручнику".

У блакитно-імлистому степу сяє ніжний рожевий ранок . . .

Дівчина ця з одного з хутірських родів. На цій зустрічі бадьоре закінчення безнадійної атмосфери твору Гуменної. Мальвина так зветься дівчина) нав'язало до того неясного сподівання у силу роду, що розлите у цілім творі й що творить одне з нечисленних вікон у задушливості роману.

Тарас, якось студентом слухавши родинних переказів: „ . . . був овіяний могутнім подихом роду, що корінням своїми заходив десь далеко в надра минувшини . . . культ . . . релігія родини наполегливо проступали крізь Наталчину бесіду. Це було щось поганське, язичеське, це була більша за нього сила".

„Якщо книжка заводить у інший світ, — вона хороша", каже Гуменна устами Тараса.

Інший світ можна розуміти порізному. Для авторки цей світ — реальне минуле і шкода, що ця минувшина стала змістом, а не тлом твору, який міг би повести в мрію, в казку, в понадреальне.

Від старих хат — лише комини. Обдерті клуні. Здичавілі садки. Немає гордого хутору з І. тому твору. Країна дійшла у безвихідність. І серед цього розпаду дивно чути бадьорі тони: „Загина Дука, загина Серафим Кармаліта, але країна не може загинути". Ці тони спочатку видаються фалшем, патріотичною „тріскучою фразою". Але вони повторяються. Мотив росте, пробивається крізь нетрі роману. Мальвина, ця дівчина у вагоні — нова відпорна на всі чужинні досвіди порода. А ще раніше Тарас стрічає наймолодших з свого рідного села. Старші ламаються, а ці наймолодші не бояться ні заслання, ні чужини, ні життя. Вони шоферують на Кавказі і не їм задихатись у непосильних зусиллях погодити чужинні соціяльні реформи з вродженістю хутора.

Так з розгрому постає нове. Немає марних жертв. Тарас перебуває в блаженстві поділеної думки. Сходить сонце.

Але роман не про них — переможців. Роман про Тарасів, що, вибиті з колії прадідного чумацького шляху, вже не спроможні відшукати у туманах розп'ятого села його спасенного напрямку. Це навіть не іхнє безсилля, це неіснування, заник давньої колеї, — вони, виколесні, вже не стануть ні на яку путь. Цей роман про безпутніх.

Існує ще один Чумацький Шлях. Під мряковиннями його сузір стеляться наші земні шляхи. Земні шляхи можуть переплітатися з міжпланетними. І шкода, що в романі Гуменної нічого немає про цей, такий же реальний, як наші, Чумацький Шлях.

Іван К—ий

Т. БЕРИНҐ,

драматичний сопран, виступає в ролі „Любов" в опері „Мазепа", яка відбудеться 6-го листопада в Carnegie Hall в Ню Йорку, і 9. листопада в Academy of Music в Филаделфії.

ВЕЧІР Я. КУРДИДИКА В Л. М. КЛЮБІ

В найближчу п'ятницю, 2-го листопада, в Літературно Мистецькому Клюбі в Ню Йорку відбудеться авторський вечір Ярослава Курдидика, що говоритиме на тему: „Вояцька Лірика". Початок вечора, як звичайно, в год. 7:30 ввечорі в приміщенні Клюбу при 149 2-га евеню.

ЛИСТОПАДОВІ СХОДИНИ в ОбВУА

Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Відділ в Ню Йорку повідомляє, що в суботу 3-го листопада 1951 р. в 7-ій годині вечора у власній домівці 149, 2-га Евеню — відбудуться ширші сходини, присвячені роковинам Листопадового Зриву та роковинам смерти с. п. генштабу ген. хор. В. Сальського. Докладчики виступлять: Д-р С. Ріпецький „Чи живе ще ідея Листопадового Зриву", і генштабу полк. А. Валійський: „Короткі спогади про життя с. п. генштабу ген. хор. В. Сальського". В неділю, 4-го листопада, після Служби Божої, буде відправлена панахида в православній церкві св. Володимира при 14 вулиці.

Присутність членів обов'язкова; гостям раді.

Мирослав Прокоп

РОСІЙСЬКІ ЕМІҐРАНТИ І УКРАЇНСЬКА ВИЗВОЛЬНА СПРАВА ЗАКОРДОНОМ

I.

Події в житті росіян закордоном, в результаті яких прийшло до створення т. зв. Ради Визволення Народів Росії, можна вважати завершенням одного етапу у новішій історії старої і нової російської еміґрації. Тому, що у названій Раді об'єдналась поважна скількість російських еміґраційних угруповань та ще більше тому, що всі вони одержали до диспозиції серйозні американські фонди, треба рахуватися з тим, що наслідком такого розвитку буде щораз більше посилення російських акцій закордоном.

Для українського світу на еміґрації цей факт має поважне значення передусім тому, що 1) російська еміґрація деклярує свою волю боротьби проти большевизму, 2) тому, що росіяни, цим разом, впрочім не вперше в історії, намагаються виступати перед світом також в імені інших народів, зокрема українського, і тому, що 3) названі російські акції ведуться в першу чергу за повною моральною і матеріяльною піддержкою певних американських чинників. Поскільки Америка є країною свободи, а також країною, з якої діями поневолені Росією народи зв'язують певні надії на зміни у свойому положенні, факт цей кидає яскраве світло, чи радше тінь на можливі взаємини між тими народами і заходом, головно Америкою.

Якщо йдеться про саму заяву готовости російської еміґрації станути проти большевизму, то таке її становище треба розціняти позитивно. В устах російських еміґрантів воно набирає особливого значення, поскільки події останніх тридцяти років принесли чимало такого, що казало б російський еміґраційний антибольшевизм, делікатно кажучи, ставити принаймні під знак запиту. Передусім ніхто інший, як власне російські демократи віддали майже без бою владу в Росії большевикам в руки. Вони були тими, що в період по першій світовій війні протиставилися концепціям вовнішнього наступу на відновлену імперію. З їх кругів рекрутувалися сподвижники визнавання большевиків заходом, це вони (між ними найбільш промінентні: Керенський і Абрамовіч) морально стали за Сталіном і його розбоями в другій світовій війні. Зрозуміло, що в атмосфері такого відношення до большевицького режиму природними явищами серед російської еміґрації були повороти на „батьківщину", перехід на службу Кремля провідних російських білих військовиків, переставка російської еміґраційної культурної еліти на совєтські позиції, захоплення російської еміґраційної маси новітнім курсом сталінської ставки на „передовість" російського народу, тощо. Треба признати, що в атмосфері такого ніким непримушуваного і рішуче добровільного совєтського патріотизму на еміґрації, рішучі слова певної частини російських політичних угрупувань боротися проти большевизму, є проявом гідним уваги.

На жаль і цей найновіший російський еміґраційний антибольшевизм є половинчим. Він звертається проти сучасного режиму в Кремлі, як проти певної соціяльно - політичної системи, полишаючи зовсім на боці самий імперіялістичний характер Москви, як організатора поневолення десятків народів та як центр підготови нової аґресії на вільний світ. Коли взяти до уваги тільки це останнє, то варто підмітити дуже характеристичне явище: Читаючи яку б це не було російську пресу на еміґрації, ви чимало знайдете закидів большевикам з приводу їхньої соціяльно-економічних експериментів, також з приводу диктаторської системи, але ви ніколи не знайдете щирих і серйозних застережень проти розбійницької політики Кремля на чуженаціональних теренах, проти винищування інших народів, проти їх національного і культурного пригнічення, тощо. А вже якщо йде про сталінську політику новітнього збирання „руських земель", (від Курильських островів аж під Любек) то ця політика грабунку і аґресії зустрічається усюди серед росіян з тихим, а то й голосним ентузіязмом. Виїмки належать до білих круків.

А тимчасом суть сучасного большевизму заключається не тільки в його специфічній соціяльно-економічній системі, що її коротко можна очеркнути як нещадний визиск обездолених мільйонів народніх мас новітньою большевицькою буржуазією, але також в його непогамованій імперіялістичній політиці угнітання поневолених московським центром народів та в месіяністичній вірі в покорення йому усього світу. Поскільки ця друга прикмета сучасного Кремля дуже часто нагадує до деталів такі ж характерні риси царської Росії, а подекуди також прикмети коротко існуючого російського демократичного режиму 1917 року, то ясно, чому в цьому власне питанні російська еміґрація виказує виразну тенденцію не тільки не протиставлятися насильству, створеному большевиками, але подекуди навіть його акцептувати.

Клясичною така постава російської еміґрації стає тоді, коли, в обличчі незаперечних фактів існування проблеми інших народів в СССР, вона мусить дати якусь рецепту її розв'язки. Як відомо, довший час більшість російських еміґрантів взагалі неґували існування інших окремих народів в СССР, поза росіянами. Коли ж саме життя повчило їх про інше, вони почали шукати розв'язок, які однак, по своїй суті, ніколи не відбігали від того, що їх поневолені народи розуміють як поневолення російським імперіялізмом, якими б фразами „самоозначення" і „демократії" воно не прикривалось.

Про це повчають нас події останніх місяців. Як відомо, на нараді частини рос. угрупувань в м. Фюсені (Німеччина) в лютому ц. р. основною причиною розбіжностей між ними стала національна проблема. Не тому, щоб котрась із груп стала щиро на антиімперіялістичних позиціях, але тому, що навіть чисто деклярativна і необов'язуюча формуловка власівців про „самоозначення" не знайшла піддержки в інших, зокрема НТС, що проповідує одверту „єдність імперії". Щойно під виразним американським натиском прийшли певні зміни, і це вможливило створення згаданої Ради в Штутґарті 20 серпня ц. р.

Поскільки від цієї наради минуло вже декілька тижнів і російська та американська преса подала вже чимало даних про її зміст, можна на підставі того відтворити основні тенденції тих, що брали участь в нараді росіян. Тенденції ці виявляються в наступних бажаннях: 1) деклярувати готовість до боротьби проти большевицького режиму в Росії, як певного соціяльно-політичного явища, з повним поминенням його імперіялістичного характеру, як поневолителя народів, 2) присвоювати собі право виступати перед світом в імені всіх народів СССР, без якогобудь найменшого мандату для цього, 3) притягнути до співпраці аґентурно-квіслінґівські групи чи навіть одиниць із еміґрацій поневолених народів, з метою поширення серед них розкладу, 4) створити перед американською публічною опінією, а зокрема урядовими чинниками враження про заступництво всіх народів СССР та обіцяти їм на випадок війни, якщо не активну піддержку, то принаймні невтральну прихильність мас СССР, або, як вони кажуть, Росії.

Якщо йдеться про об'єктивну клясифікацію названих тенденцій, то перша, зокрема в питанні апробати імперіялістичних аспірацій Кремля, віддзеркалює обличчя величезної більшости російської еміґрації. Другої, — інакше як обманом назвати не можна. Третя це копія відомої імперіялістичної тези „діли і пануй", а четверта — це приманливий для заходу вексель без покриття, що в його реалізацію можуть вірити тільки непоінформвані.

Коли усвідомити суть названих російських тенденцій, то мимоволі стає перед людиною ряд питань: Як це можливо, що по більш як тридцяти роках жертвенної боротьби поневолених Москвою народів за їх національне і соціяльне визволення, як офіційні і спасенні для заходу і тих же народів приймаються програми сперті на таких реставраторських і реакційних ідеях? Як можливе, щоб перед народами, так довго годованими наявними брехнями большевицького режиму, висувати програми, що далеко не вільні від нової забріханости? Як можуть автори таких реакційних і ворожих всім народам СССР концепцій, переходити до порядку над тридцятирічним розвитком, хай формального, існування незалежних республік поодиноких народів і завертати колесо історії назад. Кого напр. хочуть вони переконати в тому, що грузини, чи вірмени, або українці — це росіяни і що всі ці народи мають себе піддати під рушення купки російських великодержавників?

Ми думаємо, що причин таких явищ можна шукати тільки у виразно-незмінному великодержавницькому похміллі і меґальоманії провідної російської верхівки.

Цісю справою займемось в наступній статті.

Степан Куропась

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

● **Учительська Громада** числить у нас 50 членів і діє вже від вересня минулого року. Найбільшою журою громади були діти і їх виховання. Під головуванням проф. Павла Вабяка громада переводила в життя потребу виховання молоді в двох напрямах — музичнім й українознавчім. Мала успіхи в однім й другім. Музичні курси під проводом проф. Поваляєка а цього року ще й проф. Ірора Білогруда мають вже своє ім'я. Курси українознавства ведуться покищо що суботи від 9—1 рано для „Клюбу Молоді" в Українській Бесіді. Для старшого громадянства нема покищо відповідного льокалю. Отці Василіяни дали приміщення для музичних курсів.

Новообрана управа під головуванням проф. Адама Антоновича хоче довести до кінця проєкт основання Товариства „Рідна Школа" щоби в цей спосіб через масове членство дістати фінансову базу для переведення згаданих справ.

Як бачимо робота велика і на американському ґрунті не нова! Про курси українознавства зачав „перший" в Америці журитися Український Народний Союз. Окрема „Просвітня Комісія" видавала навіть популярні книжечки, які лишили незатертий слід на т. зв. старій еміґрації. Це було 40 літ тому коли не було вчителів. Тепер в кожній громаді є професійні сили, потрібні до переведення згаданих плянів, чого доказом є наше місто.

● **Литовський єпископ Бріззіс** приятель українців (як зрештою й всі литовці) приїхав на стало до Шікаґо і залишиться постійно в академії св. Казимира на Раквел і Маркет Ровд.

На двірці Ла—Сел де його вітали репрезентанти литовських церковних й світських установ на чолі з Леонардом Шімутісом редактором й предсідником Литовського Союзу, бувший єпископ Ковна заявив репортерам: Не стало вже в Литві єпископів! З одинадцяти довоєнних єпископів лишилося їх при житті чотири. Литовський патріярх, старенький Казимир Полтарокос пропав без вісти.

● **350 пачок сухарів** (кукіс) мусять продати шікаґовські пластові дівочі станиці, що числять 20 тисяч дівчат. Від хати до хати мандрують дівчата й розпихають призначену на них квоту сухарів, й роблять це вже 17 рік з черги. Не мають великої опозиції дівчатка, бо — сухар в кожній хаті потрібний, бо важко відмовити малим дівчатам, бо — дохід призначений на благородну ціль, а саме, вдержування літніх дівочих осель і таборів.

Так вже є в Америці, що люди не хочуть жебрати, а хочуть собі заробити. — Якби так у нас видумати якусь річ, потрібну в кожній українській хаті й почати масовий продаж?! Напевно був би успіх, були б й гроші на вакаційні оселі, курси українознавства і т. п.

● **Перевишкіл новоприбулих** переводить найкраще саме життя. Всі ті конференції й до пізньої ночі наради не дадуть ніколи успіхів, коли на нарадах й ухвалах кінчаться. Справу мусять „брати за роги" індивідуально або по фахових групах самі новоприбулі. По ветеринарських лікарях, й лікарях приходять на чергу інженери. Деякі з них працювали на залізниці і дійшли навіть до ранги секційних форманів (Смітюх, Дачишин) інші потилися у фабриках заліза (Сковронський, Попович) ще інші на фабриках радіо-апаратів скринки клеїли або труми виробляли. Всі вони зачинали від споду якто кажуть в Америці. Та діждалися кращих часів, перейшли перевишкіл, навчилися мови і тепер дістають працю інженерів. Багато з них дістає працю рисівників.

Діловоди (бухгалтери) поволі також покидають клінування і починають працювати за фахом (Козак, Дацко). Агрономи дістають працю в хемічних лябораторіях або рисують мапи.

Найгірша справа з правниками і філософами (професорами). Деякі з них як прим п. Вараболяк таки хочуть бути правниками і в Америці. В день працюють, а увечорі йдуть до школи. Всі знаємо, що це не життя, а мука, але вони діпнуть свого. Інші ще клінують, а як молодші то у фабриках гарують. Але й у них буде зміна. Є великий попит на рисівників і Товариство Українських Інженерів в Шікаґо орґанізує курси креслення, що мають незадовго повстати. Є рівно ж курси в американських вечірніх школах де можна навчитися рисувати, Але треба діяти, бо час йде й старшому чоловікові буде тяжко де-небудь зачепитися. А найважніше не тратити віри в себе! Каже чеська пісня: Кажна панна си гдиж трошку почка, то свего се дочка!

● **Столицею сої** (сой-байн) є місто Дікейтур недалеко Шікаґо. Так якось тепер є що всякий має свою столицю. І так курята мають місто Клінтон в Мізурі (там д-р Р. Барановський) меблі мають Ґренд Репідс, Міш. (там д-р Верес). До найновіших столичних міст зараховують тепер Дікейтур. Соя — про яку до 1920-го року знали хіба лише студенти ботаніки стала тепер в Америці по кукурудзі найбільше розповсюдженою. Цього року засівна площа сої виносить 13 мільйонів акрів а її збір обраховують на 271 мільйонів бушлів, отже більше як половина світової продукції.

Стейт Іллинойс тут перший як і всюди (крім національного податку), продукує 88 мільйонів цеї чудотворної фасолі, без якої теперішних літаків, авт, лікарств, мила, фарб амуниції не можливо було б виробити! Одним словом не було цього поступу без „фасолі". До столиці фасолі прибуває денно півтори тисячі вагонів з вантажем два і пів мільйона бушлів сої. Пів мільйона бушлів в'їздить до міста вантажними автами. Отже в часі, коли народи боряться за самостійність і за свої столиці, невинна фасоля яка собі росла спокійно дико в Китаї впродовж 5 тисяч літ, з приходом до Америки без опору заволоділа всім американським життям!

● **Шікаґовський суддя Фішер** видав соломонське рішення, на підставі якого один шікаґовський громадянин має назад заінсталювати в своїй хаті телефон, для вжитку своєї 19-літньої дочки.

Справа малася так: 19-літня красуня сиділа довгими годинами при телефоні в розмові із своїми товаришами обох полів. Не міг батько зрозуміти, як його дочка може провадити такі довгі розмови і просив скорочувати їх, а коли це не помагало зліквідував телефон за кару для дівчини. Справа опинилася в суді.

Вислухавши обидві сторони, суддя став по стороні дівчини, наказав батькові повернути назад телефон, а своє рішення мотивував так: В теперішні модерні часи телефон є потрібною річчю модерної родини. Дівчина, про яку йде мова, без телефону нещаслива, тратить зв'язок із своїми товаришами і взагалі почуває себе відтятою від цивілізації!

● **Виступ танцювальної школи В. Авраменка** відбувся в неділю дня 14жовтня в Шопен Школі. На цей вечір прийшли переважно родичі з дітьми, яких 500 осіб. Виступ танцювальної школи був незвичайно вдалий. Без інструктора на сцені — діти від 4-12 років виводили коломийки, козачки, чумак, гонивітер, аркан, метелицю й інші. Атракцією виступів був 4-літній хлопчик, вбраний по-бойківському, що веселив всіх своїми танковими виступами після своєї вподоби, йшов навіть навприсюди!

Діти переважно новоприбулих родичів. Лише одна з них Віра Шпікула дочка головного радного У. Н. Союзу — американського роду. Вона й була солісткою вечора. Інструктором танків був М. Желехівський з Бостону, що тепер постійно мешкає в Шікаґо. Цим разом не було промов! — Були лише короткі привітання п. Ілька Павліша, Авраменка і дописувача.

● **Нова супергайвей**, що має перетинати Шікаґо зісходу від озера Мішіґен на захід до Менгейм Ровд має бути закінчена аж в 1954 році. Причиною такого спізнення є та обставина, що Конґрес Стріт, куди піде нова модерна автострада разом з хідниками для пішоходів має багато домовласників які довго процесуються з містом і здержують валення старих будинків. Та бизнесові підприємства натискають на міську управу, бо час і скорість — це ті функції, що кермують нинішнім американським життям. Щоб тепер переїхати 13-миле́вий простір Шікаґа від озера до західньої границі, треба їхати автом одну годину, а в часі повороту робітників з праці ще довше. Нова супергайвей дасть змогу місцевим а найголовніше позамісцевим подорожнім переїхати місто зі сходу на захід за 5 хвилин.

● **Жидівська кольонія** зібрана на вічу обіцяла до нового року закупити на 10 мільйонів бондів держави Ізраїля. До зібраних промовили міністр закордонних справ ізраїльської держави Мойше Шарет а з американців республіканський сенатор Врустер зі стейту Мейн і б. сенатор Брукс з Іллиной. Оба американські бесідники купили собі відразу по 1000-доляровім бонді. Значить, мають американські жиди не лише гроші але й добрі зв'язки і їм легше в Шікаґо зібрати 10 мільйонів як нам 10 тисяч.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

● **Помер професор Микола Грунський** — 13 серпня 1951 р. у Києві на 72 році життя після важкої і довготривалої хвороби. Покійний був доктором слов'янської філології і професором Київського університету. За 58 років своєї наукової діяльности Микола Грунський опублікував до 200 наукових праць, брав участь у складанні українських підручників для середніх і вищих шкіл, і брав участь у редаґуванні академічних словників української мови. Покійний вчений виховав також численні кадри українських науковців. За свої заслуги він був обраний дійсним членом Української Академії Наук, але голова большевицького уряду на Україні не затвердив цих виборів, викресливши ім'я Грунського з списку кандидатів в академіки. Проф. М. Грунський залишив по собі світлу пам'ять у серцях тих, що шанували його як ученого, як педагога і людину.

(За газетою „Наш Вік" ч. 10).

● **Політика „кнута і пряника"**, стара московська політика, широко застосовується в теперішній большевицькій практиці. Особливо виразно виявилась вона в ставленні большевицької влади до діячів української культури після відомої декади українського мистецтва і літератури в Москві. Представників найважливішої культурної ділянки — українських письменників висікли „кнутом" большевицької російсько - шовіністичної критики, натомість акторів нагородили орденами. Серед нагороджених видатні артисти: М. Литвиненко-Вольгемут, А. Бучма, І. Паторжинський, Н. Ужвій, З. Гайдай, Л. Ревуцький та інші.

● **Українські суворовські музеї.** З метою виховання українців в дусі російського великодержавного патріотизму до українських музеїв у Львові, Очакові, Ізмаїлі та інших відправили з Ленінграду 600 суворівських реліквій (зброя, гравюри, літографії), що зображають військові походи Суворова.

● **„Щоденник Т. Г. Шевченка** — це зміст п'ятого тому творів Шевченка за ред. акад. О. І. Білецького в видавництві Академії Наук УССР.

● **Хиби Львівської парторганізації** відзначила „Правда" від 25. 9., закидаючи партійним органам Львівської області, що вони „нерідко випускають з поля зору важливі ділянки культурного будівництва". Зокрема звернено увагу на незадовільний стан лекційної пропаґанди, на хиби в роботі музеїв, на помилки у творчості львівських письменників та на низький загальноосвітній рівень штатних пропаґандистів партії.

(За „Укр. Д.")

На засіданні Київського Обкому компартії секретар обкому Короїд після визнань власних ідеологічних помилок і після закиду Ю. Яновському, що він „перекручує та вульґаризує колгоспну дійсність", — гостро напав на Л. Первомайського за його „націоналістичні та сепаратистичні ухили". Особливі нападки були на вірш Л. Первомайського „Жінка біля Золотих Воріт", в якому не Москва, а старовинні Київські Золоті Ворота мали б бути символом об'єднання всіх народів у їх боротьбі за мир. („Х. Г.").

Російські пісні на Україні ширить большевицька влада, посилюючи цю акцію останніми часами, бо хоч тепер „російська пісня на повний голос дзвенить на вулицях українських міст і сіл", проте цього ще мало „герренфольковї". Очевидно компартія була б остаточно задоволена, якби російська пісня цілковито витіснила українську народню пісню. (за „Н. Ш.").

КАНАДІЙСЬКИЙ ПІВНІЧНИЙ КОРДОН І ЙОГО ПЕРСПЕКТИВИ

Якщо б канадійські північні окраїни удоступнено для всяких підприйнять та пригод — в оперті на капітал або й без нього, — то Канада забезпечила б собі на довший час велике економічне пожвавлення, тоді як Злучені Держави мусять звикати до факту, що їхній північний кордон вже устабілізований. ЗДА мусять щораз більше перетворюватися в капіталістичну країну, яка помагає розбудовувати іншим їхні кордони. Але пожвавлення на північних окраїнах Канади дещо різнилося б від економічного пожвавлення на північному кордоні ЗДА 400 років тому. Бо канадійський північний кордон тягнеться тисячі миль, а терени здовж нього містять незчисленні ресурси; в деяких околицях є можливості для хліборобства. Отже в тому часі, коли ЗДА стоять перед проблемою „безкордонного суспільства", канадійське сучасне покоління такої проблеми не знає...

Бо куди тільки не глянете в Канаді — лінії розвитку й розбудови простягаються в північному напрямі.

● **Рафаїл Кубелік** музичний директор і диригент шікаґовської симфонічної оркестри дістав разом із своєю жінкою й сином право перебувати в Злучених Державах — коли за ним вставився сам президент Труман. Репортерам він заявив, що покинув Чехословаччину на знак протесту проти нового уряду й проти державної контролі над музичною творчістю. Держава наказує музичним мистцям творити нові діла а це казав Кубелік неможливо з двох причин. По перше замало є практикувати чи творити щось в замкнених стінах — для удосконалення творів треба живої авдиторії — треба слухачів.

По-друге з новоствореними композиціями треба вийти між люди, а не складати їх на полицю, щоб припадали порохом. Слухачі (а не держава) мають судити чи новотвори є добрі чи ні, так як це є в Америці.

М. Вільшина

ЛИСТОПАД

Та ніч була така, така відмінна
Від ночей тих, що були перед нею —
Безмісячна, тривожна, безпромінна,
У таємниць загорнена киреєю —
Коли ж ,нарешті, впав її серпанок,
То й світ був інший, як у кожний ранок.

Ще місто в сні, невідомо про віщо,
Як в брук жовнірські вдарили підкови,
Як сталь при боці вдарила здовіщо,
Як спалахнули перші маки крови,
Як вартових змінили ми на башті
І наш прапор завісили на машті.

В долонях кріс, за поясом гранати,
І мов два тигри під шоломом очі —
Оттак ішли ми ранок зустрічати,
Що мав прийти по тій безсонній ночі
І здійснити по довгих, довгих роках
Те, що батьки лишили в заповітах.

Мов буревій, мов буря дика, люта,
Що рве з корінням дуби і тополі,
Немов стріла до вистрілу нап'ята,
Так ми тоді зірвалися до волі,
І грянули, немов гірський водопад,
В історію, а з нами — наш
Листопад!

О. О.

НУ, ЩО ЙОГО, ПИСАТИ?

До вас підходять із заклопотаним виглядом і кажуть:

— Знаєте, напишіть щось...

— А про що?

— Про Національний Даток. Знаєте, оце ж недавно розіслали Заклики й коверти, то треба написати...

— А про що-то написати?

— Ну, щоб прислали...

— А про що ж говориться у Закликові?

— Щоб прислали...

— Так нащо ж писати ще окремо?

— Ну, знаєте, — то там, а то — тут.

— А що ж, власне, писати?

— Щоб прислали...

Ото ж і пиши! Але скажіть, на милість Бога, що ж його, писати? Бувають теми такі відомі, такі оклепані, такі захватані, що треба незвичайного ґенія, щоби в цій галузі сказати щось нового. Щось нового, оригінального, незвичайного.

Існує загальний Національний Даток. На безконечні й дуже важливі національні потреби. Кожний статочний громадянин мусить його заплатити.

Що ж до цього можна додати? Які моменти, які арґументи?

Серед персонажів російського письменника Антона Чехова є один гімназіяльний учитель — Іполіт Іполітович. Прибитий життям, одноманітною працею, провінціональною буденщиною. Гімназисти його дразнили: Митрополіт Митрополітович.

Він був знаний з того, що завжди говорив лише загально відомі речі:

Коні їдять сіно. Зимою буває холодно, а вліті — гаряче.

— Невже ж український журналіст має уподібнитися цьому типові?

І що ж тоді скажуть читачі? Словом, ситуація безвихідна...

Правда є один вихід. Існує афоризм: Коли близькій людині треба пояснити, то... не треба пояснити.

Коли нашим людям — таким свідомим, таким освіченим і таким досвідченим треба в справі Національного Датку „пояснити", то... не треба пояснити і не треба нічого писати.

— А що ж треба?

— Треба, щоб не журналіст писав, а ті люди писали. Взяли коверту, вложили що належиться і написали два слова (або, за Огієнком, — дві слові): від кого.

І тоді буде святий спокій: і писакам і усій чесній громаді...

● **На зустріч канадійським п'ятеринятам, 17-річним сестрам Діонн,** приїхала британська княжа пара — наслідниця престолу Єлисавета й її чоловік князь Единбурґу — до літунського майдану в Норт Бей, у провінції Онтеріо.

ПОВІДОМЛЕННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ" В СПРАВІ АДРЕС

До Адміністрації „Свободи" часто звертаються поодинокі особи з проханням подати їм адресу єдного чи другого передплатника. Прохання за адресами збільшилися тепер, у зв'язку з проголошеними іменами осіб, що зголосили своє замовлення на новий літературно-мистецький тижневик.

Цим повідомляємо, що ми придержуємось загальноприйнятого принципу і ніколи нікому не подаємо жадних приватних адрес наших передплатників. Натомість, в порядку прислуги для них ми можемо посередничати в пересилці їм листа, якщо його нам перешлеться разом з конвертою та поштовою маркою.

Адміністрація „Свободи".

ЗАХОДИ ДЛЯ ПРИПИНЕННЯ „ХОЛОДНОЇ ВІЙНИ"

Вашингтон, 30 жовтня. — Асистент секретаря оборони Франк К. Наш виявив змагання Злучених Держав до порозуміння з Росією для припинення „холодної війни". На конференції в справі закордонної політики він згадав, що вже дещо в цій справі зроблено, а тепер ідуть приготування до ще одного кроку, одначе не сказав, коли й де це станеться. На всякий випадок це буде зв'язане з спробою призвести до розброєнная, одначе розброєння мусить бути оперте на засаді контролі атомової зброї. Наш пригадав, що програма американського озброєння опирається на засаді „плятформи сили, з якої можна буде говорити й вести переговори", а потім додав: „Коли почнеться гра, ми знатимемо наші ходи. Мені не вільно сказати, коли або де почнеться гра. Ми вже відограли пролог. — „Прологом" може бути розмова американського амбасадора адмірала Алана Дж. Кірка з советським міністром закордонних справ Андрієм Вишинським у Москві. Одначе це може теж стосуватись до давніших пропозицій Америки в справі миру.

ВИГАДАНЕ ІНТЕРВ'Ю „ГОЛОСУ АМЕРИКИ" ЗІ СТАЛІНОМ

Вашингтон. — Департамент стейту передає крізь радіо вигадану розмову з Сталіном, щоб доказави, що його заяви в справах миру й війни самі собі суперечать. Урядовці кажуть, що інтерв'ю з Сталіном призначене головно для країн советських сателітів і оперте на колишніх заявах Сталіна. Цю вигадану розмову передають в Европу кількома мовами в переконанні, що вона дійде до жителів під-советських країн. „Голос" ставить питання, а Сталін нібито відповідає своїми колишніми заявами про „неминучість війни" та про „можливість мирного співжиття" Сходу з Заходом. Розмови йдуть серіями кожного тижня.

ФІНЛЕТТЕР СТВЕРДЖУЄ ВАЖЛИВУ РОЛЮ ТУРЕЧЧИНИ В ОБОРОНІ

Ню Йорк. — Туреччина грає важливу ролю в оборонній системі Середнього Сходу і вона стала завісою, навколо якої обертається охорона Заходу і яка сполучує стратегічні околиці. Таку думку висловив секретар повітряних сил Тамес К. Фінлеттер на зібранні Американсько-Турецького Товариства під час обіду в готелі Валдорф Асторія, стверджуючи потребу допущення її й Греції до Північно - Атлантійського Пакту. Турецький амбасадор до ЗДА, Ферідун Кемаль Еркін заявив, що Туреччина вважає себе за природну складову частину всякої оборонної системи проти комуністичних зазіхань. Він твердив, що люди помилково думають, що після припинення війни в Кореї настане загальне замирення. Таку думку можуть леліяти тільки ті, що не знають тенет комунізму, твердив амбасадор.

ПРИЙНЯЛИ ПРОГРАМУ ВИМІНИ ІНФОРМАЦІЙ МІЖ СТЕЙТАМИ Й КАНАДОЮ

Шікаго. — Канадсько-стейтський Виховний Комітет одобрив програму виміни інформацій між Злученими Державами й Канадою для зменшення браку освідомлення студентів і професорів про події й стан обох сусідніх країн. Програма охоплює такі можливості: американські видавці видаватимуть оповідання з канадського життя; американські шкільні підручники можуть містити більше вістей про Канаду; прикордонні міста можуть обмінюватися студентами в школах; університети можуть улаштовувати взаємні конференції для дискусій над сусідськими проблемами; більше канадських професорів може вчити в Стейтах; розголос про обі країни можна поширювати через журнали.

ПРОПОНУЄ ТАЄМНУ СЛУЖБУ ДЛЯ СЛІДЖЕННЯ ПОЛІЦІЇ

Ню Йорк. — Після цілковитої зміни в особистому складі організації нюйоської поліції і після призначення нового головного інспектора в особі Конрада Ротенґаста, з'явився проєкт зорганізування таємної розвідчої служби для слідження зловживань поліції, головно для прослідкування хабарництва й ракетірства. Цю думку піддав Майлс Ф. Мек Доналд, прокуратор повіту Кінґс. Вона основана на організації корпусу Генерального Інспектора при армії, отже була б окремою організацією від самої поліції і її осідок був би поза поліційним бюром. Аґенти таємної служби мали б дістати добру платню, щоб самі не попадали під спокусу хабарництва. Думка прокуратора приватна, одначе директор нюйорської поліції Джордж П. Монаґан, радо її прийняв.

ДОЛЛЕС ЗАКЛИКАЄ ДО ДВОПАРТІЙНОЇ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ

Гат Спрінґс, у Вирджінії.— Джан Фостер Доллес, дорадник Республіканської партії в закордонних справах, як теж дорадник департаменту стейту, заявив, що Злучені Держави мусять відновити двопартійну політику в закордонних справах, щоб Америка могла втримати провід у вільному світі. У промові в товаристві бизнесменів він висловив переконання, що цю віднову почне президент Труман, бо інакше годі собі представити, як чужинні нації можуть нас наслідувати. Не зважаючи на таке домагання й на таку можливість, Доллес дораджував, щоб республіканці не залишали справ закордонної політики з своєї передвиборчої кампанії в наступному році. Такі справи треба дати під вирішення виборців, думає Доллес.

ВІСТІ з Н.Т.Ш.

НАУКОВІ ЗАСІДАННЯ СЕКЦІЙ

Дня 22 вересня почався новий цикль наукових засідань НТШ, що триватиме цілий академічний рік 1951/52. Доповіді будуть кожної другої суботи в 6. год. веч. в льокалі Товариства.

Перше засідання було присвячене доповіді д-ра К. Кисілевського на тему: „Надпрутські ізоглоси". Доповідач розповів про свої довголітні дослідження надпрутського говору, починаючи з 1914 р. та кінчаючи в 1941, коли він перший раз виступив з доповіддю на з'їзді ділектологів у Києві та подав до їх відома синтезу прикмет надпрутського говору.

Нова праця виросла на тлі досліджень ізоглос, що виявляють біг від півдня на північ, з гуцульського говору до наддністрянського, які безперечно мали вплив на формування середньої ланки в басейні Прута від околиць Делятина до околиць Могилева над Дністром. Цією ланкою є мовна одиниця, яку доповідач назвав ще в 1940 р. надпрутським говором, замість покутсько-буковинського, як це зробив проф. д-р І. Зілинський у своїй карті української мови.

В надпрутському говорі є два гнізда; одне на просторі Делятин-Коломия, друге між Заболотовом та Кіцманем, або західнє і східнє, що проявляють ґравітування до своїх сусідів, західнє до наддністрянської, а східнє до гуцульської основи. Доповідач визначив межі між ними ще в 1940 р. в часі експедиції, при чому послуговувався розмовником, Мирославом Кисілевським, що дало уточнення ізофони сьє-сьі-си як критерію та ізолекси з ділянки сімейних і побутових назв. На цій основі межа між східнім і західнім гніздами проходить від півдня на північ з Пістиня через Микитинці, Дебеславці, Назірну, Гвоздець, Городенку.

В дискусії д-р Леп цікавився питанням про діялекти та говори української живої мови, д-р Чубатий дораджував співпрацю мовників з істориками в цій ділянці, д-р Никифоряк, уродженець Надпруття, підкреслив цінність згаданих дослідів.

Дня 29 вересня проф. П. Ковалів прочитав свою доповідь на тему: „Лексичний фонд староукраїнської літературної мови від X—XIV. ст." Доповідач відчитав зміст своєї великої праці на подібну тему, що має для української лексики основне значення. Староукраїнська книжна мова мала велику кількість слів. Проф. Ковалів використав українські пам'ятки згаданих сторіч, картотеку слів із „Слова про похід Ігоря" та поділив їх лексику на окремі категорії подаючи з кожної характеристичні слова-терміни: література правнича, мемуарна, ораторська, житійна, хронікальна, письменницька, тощо. Його оригінальна праця має вступ, поділений на такі розділи: 1. Ранні історичні джерела лексики, 2. Автохтони Київської Держави, 3. Сліди скито-сарматських впливів на лексичний фонд. В головній частині праці обговорив лексику з а) природи, б) матеріяльної культури, в) духової культури, г) громадського ладу, ґ) політичного ладу та загально вживаної.

В цілій праці намальовано образ життя українського народу в ранньому періоді його історії на підставі тих численних понять, що ними користувався в своїй життьовій практиці народ і що знайшли своє відображення в лексиці.

В дискусії д-р К. Кисілевський висловив свої застереження відносно деяких термінів, що можуть походити з т. зв. моравської редакції, а далі вказав на лексикальні дослідження, що їх робили українці у віденському університеті. Подібні застереження робили інші учасники, як проф. В. Січинський. Проф. І. Станкевич назвав підхід доповідача до староукраїнського мовного словника правильним.

Дня 13 жовтня 1951 р. проф. О. Оглоблин відчитав доповідь п. з. „Московська теорія Третього Риму". Вийшовши від клясичної її форми, даної в посланнях ченця Філотея до царя Івана Васильовича і князя Вацаря Івана Васильовича і князя Ва- проаналізував ґенезу цієї теорії та її джерела. Доповідач сконстатував, що про цей важний акт московської церковної політики не було поважної й великої наукової монографії в російській науці, за вийнятком докторської праці проф. Київської Духовної Академії Маленіна, яка методологічно не стоїть на високому ступні. Натомість чужинці, як Г. Шедер, німецька дослідниця цього питання, видала в 1929 р. в Гамбурзі працю на тему: „Москва — третій Рим", звернувши дбайливу увагу на джерела та ґенезу теорії. Під час коли росіяни донедавна мали монополь на дослідження цієї теорії, то тепер взялись до неї також українські історики, за ініціятивою сп. Івана Бучка, та розібрали поодинокі теми, що своять у зв'язку з цим питанням. Сам доповідач уже видав невелику книжку про „Московську теорію Третього Риму" в Мюнхені, а інші ще не покінчили тієї праці, як напр., Н. Полонська, О. Гришко, П. Курінний, В. Крупницький та І. Мірчук.

Проаналізувавши державно-політичні умови на кінці XV. та на початку XVI. ст., доповідач дійшов до висновку, що цар Іван III. Василевич скористав із сприятливих обставин і з коаліції між Москвою, Кримом, Волощиною та Угорщиною і намагався перемогти впливи Литви на східньо-европейську політику, знищити українську землю, як також підкорити Новгород, Псков, Твер і Рязань. До цього треба було ідеологічного та церковного престижу, що його можна було здобути дорогою прославлення Москви як центру християнства.

В оживленій дискусії забирали голос: П. Ковалів, М. Чубатий, В. Січинський. Всі вони доповняли доповідь замітками про сучасний гін Москви до тої самої „престижевої" величі.

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ФІЛОЛОГІЧНОЇ СЕКЦІЇ НТШ

Дня 12 і 13 жовтня ц. р. відбулась наукова конференція Ф. С. під проводом проф. д-ра Костя Кисілевського. Її темою було: „Правопис і мова". Після відкриття відчитано низку привітань від голови НТШ проф. д-ра З. Кузелі, голови Канадійського Відділу проф. д-ра Е. Вертипороха, проф. Е. Онацького з Буенос Айрес в Арґентіні, проф. д-ра Р. Смаль-Стоцького з Мілвокі, д-ра І. Сидорука з Шикаґо, проф. д-ра І. Велигорського з Торонта, проф. д-ра М. Тершаківця з Филаделфії, від УККА, від „Самопомочі", „Учительської Громади" та інших. К. Кисілевський відчитав доповідь на тему: „Історія українського правопису", в якій представив всі ті явища громадського та філологічного порядку, що впливали споконвіку на плинність нашого правопису: уперта підтримка традиційности у відношенні до авторитету, вплив сусідніх систем, а врешті політичні тенденції. Також ілюстрації з поодиноких правописних дискусій від перших конференцій та до останньої дали спроможність слухачам усвідомити собі правописну боротьбу за маловажні знаки в цілій історії того питання, та дійти до висновку, що завжди навіть найгірший правопис є кращий, як безладдя.

Проф. Ковалів П. відчитав свою доповідь на тему: „Мовна культура нашої преси", ілюструючи її багато різними прогріхами проти мови і правопису на основі одного тільки числа часопису. Обі доповіді були оживлено дискутовані. Вже першого дня нарад виявилось, що на безладдя треба комусь покласти руку та спинити всякі примхи і відхилення від того правопису, що його прийняло НТШ в 1930 р., апробувавши вирішення конференції з 1927 р.

Другий день був використаний на практичний підхід до правопису. Ще раз забрав слово К. Кисілевський у доповіді: „Основи правописного питання", в якій доказав, що кожен культурний народ упорядкував свої форми письма, не дивлячись на наукові основи цього питання. Наш правопис побудований на фонетичному принципі: „Пиши, як чуєш в літературній мові", тому і повинен до неї стосуватись. Доповідь д-ра І. Велигорського: „На правописні теми" доказувала, що навіть самі творці нових правописних правил, друкованих нещодавно в Німеччині, виявляють відхилення в писанні деяких слів, що порушує одностайність. Проф. д-р В. Лев відповів позитивно на питання: „Чи потрібна диференція між г—ґ, послуговуючись науковими доказами та структурою мови. Д-р Н. Гірняк вказав на останніх граматиках, виданих в Канаді (о. Труха) та в Києві (Загродськог), як тяжко вчителеві рідної мови користати з таких нових посібників, що відходять від норм з 1927 р. Доповідь проф. д-ра В. Стецюка про „Правопис грецьких і латинських слів в українській мові" показала потребу нового підходу до цієї проблеми. Відчитано замітку проф. Є. Онацького про писання слова „Арґентіна". Д-р С. Никифоряк подаң низку тез до дискусії, що торкнулись практичної розв'язки правописних питань.

Після широкої дискусії ухвалено такі постанови:

1. Наукова конференція Ф. С. Н.-Т. Ш. стоїть на становищі, що найважливішою справою в правописному питанні є зберігання норм, хочби вони видавались непрактичними чи ненауковими. Тому підтримує в дальшому аж до загально-української конференції постанову Ф. С. НТШ з 1930. і закликає всіх зберігати послідовно правописні правила, схвалені та апробовані в 1930 р.

2. Конференція творить постійну „Нормативну підкомісію для українського правопису й мови", що має на меті підтримувати зв'язок з усіма зацікавленими в тій справі та давати різними способами популярні довідки, видавати книжки і словники, влаштовувати виклади та дискусії для заведення правописної одностайности в Америці. Склад підкомісії буде залежний від президії Ф. С. НТШ.

ЖЕРТВЕННІСТЬ НА ЦІЛІ НТШ

На сплату коштів нагробника І. Раковського в Нюарку: „Пласт" із збірки: $61, О. Сукованченко з Рочестеру: $25, по $10: Р. Раковський, М. Раковська, по $5: Т. Каськів, Л. Мишуга, М. Чубатий, С. Никифоряк, А. Никифорякова, Р. Набережний, по $3: Р. Олесницький, по $2: Н. Гірняк, В. Кузьма, С. Олесницька, І. Карапінка, по $1: В. Качмар, Н. Банах, Ф. Олесницький, Турянський, М. Зайцев, П. Гайдучок, З. Томків, Т. Дурбак, Г. Корінець, Рогожа, Гординський, Качмарова, М. Каратницький, Утриско, Левицький, П. Богданський, Гілевич, Б. Попович, Д. Горняткевич, Цяпка та ін.

На видавництва НТШ: д-р Р. Осінчук: $5; на Дім Культури: д-р І. Филипчак з Толідо: $100, деклярував $400.

НОВІ КНИЖКИ И ЖУРНАЛИ

● **Богдан Ярославенко.** Англійська граматика. Ню Йорк. В-во „Практична книжка" — 1951, 40 стор. (Циклььостиль). Зміст: Англійські літери. Артиклі. Іменники. Займенники. Прикметники. Числівники. Дієслова. Прийменники. Прислівники.

● **Лев Безручко.** З піснею по світах і рідних закутках. Ню Йорк. Накладом автора. 1951. 128 стор. Ціна $1.50. Тираж 500 прим.

Учасник концертової подорожі Української Республіканської Капели під дир. Олександра Кошиця Лев Безручко у своїх цікавих споминах розповідає про тріюмфальну подорож по Европі Капели Кошиця в 1919-1920 рр. В другій частині подано цікаві відомості про діяльність Українського Музично - Драматичного Т-ва „Кобзар" в 1920-22 на Підкарпатті. В кінці книжки додано резюме англійською мовою, в якому найбільше місце приділено відгукам світової преси на концерти Кошиця.

● **„Меч і Воля"** — Центральний орган Української Національної Гвардії, ч. 2 за вересень 1951 року. Зміст: Отаман Тарас Бульба-Боровець. Чи можлива революція в СССР? (Перша стаття надрукована українською і англійською мовами). Ген.-хорунжий М. Крат. Вічні засади воєнного мистецтва. Підполк. Д. Б. Паркер. Що кожний старшина мусить знати про атомову бомбу? Д-р Богдан Феденко. СССР перед рішенням та інш.

● **„Розбудова Держави"** ч. 1 (4), осінь 1951. Бюлетень „Зарева". Зміст: А. Жуковський. Відбудова України. М. Яремкевич. Світ матеріялізму та ідеалізму. Л. Винар. Ідеологія Д. Донцова й сьогоднішній світогляд української молоді. Б. Винар. Проблема української провідної верстви та інші статті, рецензії, хроніка. Журнал видано в Монтреалі. Головний редактор Марко Антонович.

● **„Вісті УТГІ"** ч. 2 (11). 1951. — Орган внутрішньої інформації професури, абсольвентів і студентів. Зміст: Комунікат ректорату УТГІ. Оголошення про вписи на авдиторне й позаочне навчання. Хроніка. Наукові нотатки та інш.

● **„Лис Микита"** — журнал сатири і гумору знов почав виходити з 1 листопада ц. р. — двічі на місяць. Ціна окремого числа 25 центів, річна передплата — 5 дол., піврічна — 3 дол. Адреса Редакції: 4947 Данельс стріт, Дітройт 12, Міш. Нач. ред. Е. Козак.

Зі Спорту

ПОЧАТОК ФУТБОЛЬНОГО СЕЗОНУ

НЮ ЙОРК. У.С.К. Ню Йорк, в якого краскаx виступають: Цьолко, Древницький, Палій, Шміґель, Серант, Андрушко, Підгорецький Р., Гарасим, Павлюк Р., Банах, Олійник, Хижак, Вітюк, досі відбув дві гри мистецькі та одну за Чашу Аматорів Америки.

ПЕТЕРСОН ДОВЕРС — У. С. К. НЮ ЙОРК 2:1 (0:1)

Вислід не віддзеркалює дійсного відношення сил. У.С.К. мав нагоду ці змагання вирішити в свою користь. Оправданням може бути гаряче грище Петерсону, де змагунам-гостям не дозволено виграти, навіть коли б до цього треба вжити крім змагунів присутніх фанатиків Петерсону. Після бурхливих змагань попереднього сезону в Петерсоні були думки віддати йому дві точки навіть без гри, щоб не наражувати наших копунів на погроми. Мабуть тільки завдяки програній обійшлось зі сторони „гостинних" господарів без інциндентів.

У.С.К. НЮ ЙОРК — ШВЕДСЬКИЙ С.К. 3:4 (2:2)

В першій півгрі УСК-івці заграли досить гарно. Зате в другій нашим ніяк не везло. Шведи в цьому сезоні значно скріплені. Ворота для У.-С.К-у добули: Павлюк Р. 2, та Палій. У.С.К. не використав двох карних. Банах перестрілив, а Гарасим невдало обманював воротаря і подав м'яч прямо в руки. Мимо цього найкраще заграв Гарасим і амбітний Павлюк.

У.С.К НЮ ЙОРК — КОЛЬСМАН 3:2

Змагання за Чашу Аматорів Америки з противником із Німецької Ліги. Німці не добули воріт із двох карних ударів завдяки воротареві Цьолкові та оборонцеві Шміґлеві, який зловив рукою на лінії воріт м'яч добитий після першого карного. Гості чомусь не могли погодитись зі своєю програною, тому на 15 хвилин перд кінцем, при стані 3:2 счинили бійку та покинули грище.

У.С.К. НЮ ЙОРК (рез.) — Ф.К ПРАГА (рез.) 2:2 (1:1)

У передзмагу резерва добула нерішену в товариській зустрічі. Авторами воріт були: Гірняк і Галик. Резерва в цьому сезоні змагається в складі: Сосяк, Діденко, Климко, Драпак, Підгорецький Я., Коваль, Герцик, Чопик, Павлюк П., Гірняк, Галик, Гринішак, Кушлаба.

ЕЛИЗАБЕТ

Для спростування похибок, які трапились у попередній дописі про У.С.К. СІЧ, ЕЛИЗАБЕТ, подаю ще раз висліди всіх його змагань:

У.С.К. СІЧ — ПОРТУҐАЛЬСЬКИЙ С.К. 2:2 (товариські). За мистецтво Нац. Ліґи: ЙОНКЕРС АМЕРІКЕНС — У.С.К. СІЧ 4:0 (1:0.

У.С.К. СІЧ — Ф.К. ПРАГА 1:1 (1:1).

ПЕТЕРСОН ДОВЕРС — У.С.К. СІЧ 1:0 (1:0).

Ліґа Стейту Ню Джерзі: У.С.К. СІЧ — ЕСПАНО, НЮАРК 1:1 (0:0).

Наспіли вістки про висліди мистецьких змагань українських футболістів із Филаделфії, Шікаґо і Клівленду.

ФИЛАДЕЛФІЯ. Тризуб — Лайтгавз 1:3. Тризуб — Кенсінґтон Блю Беле 0:1. Кенсінґтон виграв завдяки несправедливому рішенні судді. Ворота стрілено з безпосереднього вільного. Попередні тов. змагання Тризуб виграв з ними 4:0.

ШІКАҐО. Леви — Словак 2:5 Леви — Вікінґ 1:0.

КЛІВЛЕНД. Орлик — П.О.С. Льорейн 2:2.

Орлик — Вартунек 1:0. Вартунек це бувший мистець. Переможні ворота добув Гіщинський.

Орлик — Янґстави 1:3.

В. С.

У.С.К. „Січ" гостем у У.С.К. „Чорногори" Ню-Гейвен

В неділю дня 8 жовтня ц. р. відбиванкова дружина УСК „Січ" відіграла гостинні змагання з УСК „Чорногора" у Ню Гейвен з вислідом 3:2 в свою користь (5:15, 15:9, 9:15, 15:13, 15:10).

Помимо безперервного дощу змагання відбувалися на дворі з темпом і завзяттям перемогти противника.

Належить зазначити, що УСК „Чорногора" виступила в доброму складі й шісткою, зате УСК „Січ" приїхала п'яткою. З тих же змагань можна з приємністю ствердити факт, що українська громада в Ню Гейвен береться непохитно до зорганізування спортового життя, бо змагання відбулися з приявністю публіки, яка не звертаючи уваги на дощ — пильно стерегла за їх перебігом.

Після змагань господарі гостинно приняли УСК „Січ" у своєму домі, де рівно ж після прийняття відбулися танці й змагун УСК „Січ" Іван Микитин виступив зі сольовими точками на фортепіяні.

В. Г.

ТУРЕЦЬКА ГАЗЕТА ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВОЮ ПРО ПОВСТАНЧИЙ РУХ НА УКРАЇНІ

Газета „La Republique", що виходить у Туреччині в числі за 15 вересня ц. р. опублікувала статтю про сучасну Україну. Величезними літерами надрукований заголовок: „За Залізною Заслоною. Перші документи, що ілюструють революцію на Україні". Під заголовком вміщено три великі репродукції пропаґандивних протибольшевицьких листівок УПА. Далі йде текст статті, в якій є короткі відомості про Україну, про її 40-мільйоновий нарід та про вікову боротьбу проти московських окупантів. Згадується славнозвісний гетьман Іван Мазепа, період української державности в революційні роки. Описано тяжкий стан поневоленої України під большевицьким ярмом та той спротив, який не припиняється, не зважаючи на страшний терор. „Але повстанський рух продовжується — там і тут... і це викликає серйозні турботи Кремля" — так закінчується стаття про Україну в цьому часописі.

● **По скінченні Інституту Кримінології, виконав симульований напад** на крамницю, де працювала його жінка, ветеран Луіс Мінічеллі у Соґертіс, Н. Й. При замиканні крамниці після денного торгу його помічник Артур Говф зайшов задніми дверима до кімнати, в якій жінка передала його готівку з $2,500. Штука не вдалася, бо поліція перевірила, що це була складена наперед змова.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ТАРЗАН, ч. 2708. Втрачене й найдене

Коли Тарзан витягав стріли з свого сагайдака, разом з ними випала мапа і впала під ноги Вольфа.

Піднявши папір, Вольф споглянув на неї бистрим зором і

сховав її в свою кишеню, підсміхаючися при тому вдячно.

Звернувши увагу на Серіфа, Тарзан поволі притягнув стрілу аж до її головки.

• РОЗШУКИ •

ЮРКО МУШИНСЬКИЙ, син Михайла і Катерини з села Терці, повіт Ліско, пошукує свого рідного брата **ВАСИЛЯ МУШИНСЬКОГО,** котрий виїхав 1914 року до свого стрия в Америку до міста Елізабет Порт а 1943 року виїхав з Елізабет не знати куди. Хто знав би, де брат Василь находиться, зволить ласкаво мені написати на адресу
ЮРКО МУШИНСЬКИЙ
c/o A. D. SCOOT ELKWOOD, VA. U.S.A.

Пошукую інженера **ВОЛОДИМИРА ШУЛЬ** (Шуля), котрий перебував до 1949 р. в Німеччині в місті **Нюрнберг-Фюрт**, а відтак приїхав до Ню Йорку. Хто би про нього знав, або він сам, прошу ласкаво повідомити на адресу:
IVAN OLIYAR,
3130 W. Mt. Vernon Avenue
Milwaukee 8. Wisconsin

Никола Якимишин з с. Янчин, пов. Перемишляни, пошукує сестру **Анастазію Джура** і її дітей Анну, Параскевію, Івана і Николу. В 1945-46 перебували в Німеччині. Хто знає про них, або вони самі, прошу зголоситись на адресу: **Nicholas Yakymyszyn, 45 Cedar St., Amsterdam, N.Y.**

Пошукую Марію Юлію ДЕМКІВ з дому Ваньо, родом з Буска, жену бл. п. о. Николая Демків, котра перебувала на скитальщині. Зголоситись, прошу на адресу: **Catherine Wichorek** з дому Іванишин з села Болотні, **5487 Cecil, Detroit 10, Mich.**

НАШ КУЛЬТУРНИЙ РЕФЕРЕНДУМ

Проголошуємо дальшу листу тих, які своїм замовленням на новий суспільний тижневик літератури, мистецтва і культури, що має появлятися як недільне видання „Свободи" від початку наступного року, виявили своє бажання піддержати наш суспільний культурний прогрес.

ЛИСТА ч. 8.

Бабяк К.
Бахталовська Оксана
Балищак Стефан
Банах Іван
Березюк Володимир
Біленький Г. Г.
Білоган Осип
Біловус Володимир
Бобак Лев
Бумба Марія
Хомицак Ірина
Чикета Теодор
Чеистух Ярослав
Дяченко Григорій
Дядинюк Ольга
Дзедзик Андрій
Дивнич Юрій
Феденишин Антін
Флис Осип
Гарбовський Богдан, д-р
Ґельнер Степан
Гнус Василь
Гордон Ф.
Гайдан Микола
Гіряк Іван
Гладун Роман
Гнатюк Василь
Голуб Ярослав
Голинський Михайло
Гриневич Ярослав
Гординський Б. З.
Грабовий Осип
о. Гундяк Іван
Гупало Ілля
Яц Степан
Яновський Віктор, інж.
Яремко Дмитро
Ярош Марія
Єфремова Ірина
Касіян Степан
Камінський І.
Кобрин Микола
Коцюба Павло
Колісниченко Олександер
Колтунюк Любомир
Ковальський Т.
Коровка Федор
Котовський І.
Ковч Григорій
Круглий А.
Кукурба Володимир
Квітка Євдокія
Лехман Петро
Лехов М. С.
Літинський Богдан
Луців Володимир
Луцький Євген
Монацький Евстахій
Миронюк Володимир
Недільський Іван
Новосівський Іван, д-р
Околіта Іван
Оренчук В.
Ортинський Микола, Д. Д. С.
Островський Володимир
Паращак Микола
о. Павлович Зеновій
Пошивайло Інна
Процик Віктор
Прокопик В.
Раковський М.
Романовський Леонід, д-р
Рудий Євген
Саламаха Петро
Сенко Василь
Сенук Осип
Севрук М.
Скалоцький Михайло
Скопляк Богданна
Слиз Антін
Смаль-Стоцький Володимир
Соколовський Теодор
Стельмах Теодор
Щур Степан
Шкляр Володимир
Тарадайка Антін
Тарнавський Володимир
Тащук Ілля
Туркало Константин
Тимців Іван
о. Уляницький А. А.
Воронин Олександер
Василенко Олександер
Величко Дмитро
Вішка Іван
Вурсоль Іван
Заховай Михайло
Заско Гаврило
о. Зелечівськой Осип
Зельник Мирон, В.

ВИСТАВКА В ЧЕСТЬ АНГЛІЙСЬКОГО ХУДОЖНИКА

Цього року припадають соті роковини смерти великого англійського художника Дж. М. В. Тюрнера. Для відмічення цих роковин Галерія Мистецтв у Торонті влаштувала виставку праць того художника.

Виставлено понад 50 картин Тюрнера (олійних та акварельних), що їх чи то спроваджено з ЗДА і В. Британії, чи то зібрано в Канаді. Це переважно картини, що досі не були виставлені на жадній з мистецьких виставок.

Виставка триватиме до 18 листопада ц. р.

На той самий час у тій же Галерії відкрито Виставку Канадійського Ремесла. Кожний, хто живе й працює в Канаді, мав право взяти участь у цій виставці. Експонати добирано з уваги на їхню оригінальність і майстерність виконання. Справою добору й оцінки експонатів займалося жюрі, складене з представників Гільдії Металевого Мистецтва Онтарійських Прядільників і Ткачів, Канадійської Ганчарської Гільдії, Канадійської Ремісничої Гільдії та Мистецької Галерії в Торонті.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками дванадцяти мільйонового Союзового майна!

ВІД УКРАЇНСЬКОЇ СЕКЦІЇ ЦЕНТРУ СЛОВ'ЯНОЗНАВСТВА ПРИ МОНТРЕАЛЬСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

„Центр Слов'янознавства, заснований три роки тому при Філологічнім Факультеті Монтреальського Університету розпочав свою діяльність 27-го вересня цього року, продовжуючи курси і семінари. Впис студентів, як нових так і тих, що студіювали в минулих роках, продовжено до 15-го жовтня 1951 р. Повний курс для одержання диплому Магістра або Доктора складається з 16-ти кредитів річно і правонавчання становить 300 доларів за два семестри (за рік), перша рата при вписі 45.50 дол. дальші рати по 37,50 місячно. Пів курсу становить 175 річно за 8 кредитів, перша рата 30 дол. і дальші місячні рати по 21,75 дол.

Український відділ складається з таких професорів: Д-р Д. Донцов — Огляд творів українських поетів і прозаїків XX-го століття, (четвер вечір). Отець д-р М. Залеський — Славіа оріенталіс (середа вечір), Семінар з української філології (четвер вечір), Семінар з балтослов'янської лінгвістики (субота). Отець д-р Назарко — Історія України і Української Церкви (середа). Д-р Ю. Русов — Семінар з української культури (четвер вечір). Семінар слов'янських перекладів (четвер).

Крім інших курсів, цікавий для українців є курс слов'янської музики і співу, який в цьому році почала пані проф. А. Чапська.

З огляду на підвищення Університетом у цім році вписового багато з наших молодих студентів не мають матеріяльної спроможности платити за право навчання, що очевидно відбивається на кількості студентів на українському відділі, бо полякам, чехам і другим слов'янам щедро допомагають їх громадські організації. Комітет допомоги Українським Студентам Центру Слов'янознавства звертається з проханням до Українських Організацій і окремих осіб про матеріяльну допомогу, яку можна надсилати на Центр Слов'янознавства, зазначивши, що гроші призначені для допомоги студентам Української Секції.

Просимо також Українські видавництва і книгарні надсилати свої видання і каталоги своїх книжок. Часописам, які вже надсилають свої видання, складаємо при цьому щиру подяку.

О. д-р М. Залеський, Д-р Ю. Русов

ОЗИВАЄТЬСЯ СЛАВНЕ КОЗАЦТВО УКРАЇНСЬКЕ

До Українського Народного Фонду, разом з Національним Датком надійшов такий лист:

Дорогі Брати!

Наближається дванадцята година, година порахунку поневолених народів із Москвою. Це добре розуміє кожний росіянин, починаючи від соціяліста-імперіяліста — горе політика А. Керенського і кінчаючи звичайним шуляком. Тому всі вони на всі лади монтують „Союзи вільних народів Росії". Кричать про неподільність, б'ють в набат, що ріжуть живе тіло „многострадального русского народу". Ні, його не ріжуть! Цей конгломерат натурально розкладається на ті поневолені народи, що силою були загарбані та пригнічені Москвою. Одною з найбільших одиниць серед тих поневолених народів є Україна, що сотки літ веде невтомну боротьбу за своє незалежне самостійне життя. Позбавити Україну цього історичного права не зможе ні загарбницька Москва, ні ті короткозорі чужі політики, що підтримують гнилу ідею „єдиної неділимої Росії" — ганебної тюрми народів.

Вороги України сують свої брудні пальці всюди, де справа торкається визволення пригнічених Росією народів, але меч справедливости висить над головою останніх тиранів.

А тому, дорогі брати, сміло в бій за праве діло!

„Не може буть, щоб синя шир [степів
Забула вже, як Січ боролась,
Ходу Богданових полків,
Мазепи гнів, Петлюри голос!.."

Тож — всі вперед! Хай Бог нам помагає!

Слава Україні!

Козак Кубанського Козачого Війська

Віктор Омельченко

ПОДЯКИ

Минулого року в осени приїхав я з обшарпаної, нужденної повоєнної Німеччини, де просидів 5 років в ріжних ІРО таборах, як нікому непотрібний ДіПі і тільки дякуючи старанням та заходам до того часу мені цілком незнайомого американського українця пана

ЮЗЬКОВА ІВАНА
з Гудсону,

дістався я до вимріяної Америки— за що складаю йому цією дорогою свою щиру подяку.

ГУЧЕНКО ІВАН,
Рочестер, Н. Й.

Ми, нижче підписані родичі, ділимось, зі всіми кревними і заінтересованими, що наш син **МИХАЙЛО ОЛЕНЧУК** вилітає як оден із перших 6. вояків Укр. Дивізії дня 5. листопада з Англії, та прилетить до Клівленду о годині 3:30 пополудні, 6 листопада.

За це все, що ми побачимо свого сина по 8-мох роках, подяка щира від нас належиться п. **Василеві Загаєвичу**, бо як би не поміч п. Загаєвича, то Бог знає, чи ми колись могли б побачити свойого сина.

Хай Всевишний надгородить його за його труд здоровлям і щастям.

Родина:
Григорій і Марія, Іван і Анна Оленчуки.
Наша адреса:
Olenchuk Hryhoryj
2140 W. 11 St., Cleveland 13, Ohio.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА І ПОДЯКА

Дня 20. вересня 1951 р., померла по довгій і тяжкій недузі у 54. році життя незабутна моя дружина

ОЛЬГА МАТВІВ
з дому Мельник,

далеко від рідної землі, яку відтак дуже любила і мріяла повернутись туди, бо там залишили доньку.

Покійна походила з Великої України, Харківщина м. Валки. Полишивши в смутку чоловіка Миколу. Похорон відбувся в неділю, 23. вересня, з Укр. Прав. Церкви „Святої Покрови", а відтак на цвинтар "Chelton Hello". Почуваюся до обовязку зложити найщирішу подяку в першу чергу **п. Марії Кеніг**, яка весь час дбала, та торбувалась за покійною, хай Всевишний хоронить п. Кенігову і її доньок. По друге подяка протоієрею **Олексію Потульницькому**, пароху церкви, за похоронний обряд і за промову над домовиною. Щиру подяку п. **Галишеву Семену** і п. **Слюсаренку Івану** за теплі і сердечні слова над домовиною покійної. А також дякую співакам на Службі Божій за Упокій, та приятелям за вінки.

Ще висловлюю сердечну подяку всім приятелям і знайомим, які віддали останню шану покійній.

Вічна тобі пам'ять дорога дружино. Спи спокійно далеко від рідної хати. Хай чужа земля буде тобі легкою.

Прибитий горем чоловік
Микола Матвів.
1412 W. 8th St., Philadelphia 22, Pa.

НОВІ ІМІҐРАНТИ

Дня 6-го листопада 1951 р. прийдуть кораблем „Дженерал Ґрілі" до порту Ню Орлінс на ашуранси ЗУАДК-у такі особи:

Дворниченко Люція, Рената, Володимир; Губенний Михайло, Анна, Мирон, Марія; Кравченко Юліяна, Олександер; Білоус Іван; Москоссов Домінин, Розалія.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРУКЛИН, Н. Й. — Місячні збори Тов. ім. В. Хмельницького, від. 158, відбудуться в п'ятницю, 2. листопада, о год. 8. ввечорі, в Укр. Нац. Домі, 216 Гренд вул. Проситься членів прийти, бо маємо дуже важні справи до полагодження. — Ю. Павчак, предс.; М. Ваглай, фін. секр.; Ст. Глушко, кас.; М. Кіт, рек. секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 1. жовтня 1951 р. помер у 58. році життя

МИХАЙЛО ЗАНИ

член Тов. Укр. Клюбу Поступового, від. 70 УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж.

Покійний родився в селі Вітушиниці, пов. Перемишль, Зах. Україна. Полишив у смутку із його родини Семена Кувікевича, Марію Блажейовську і Г. Гібонс.

Похорон відбувся 4. жовтня з укр. кат. церкви св. Петра і Павла на цвинтар Голі Крос, Арлінґтон, Н. Дж. — В. Н. П!

В. Куцпір, секр.

„БАЙКАР"

Глібів, Гребінка, Манило...
Як це велично звучить!
Слава про мене б гриміла —
Тільки народ щось мовчить...
„Запоріжжя сміється" (стор. 29).

Нещодавно вийшла друком нова книжка Івана Манила

„ЗАПОРІЖЖЯ СМІЄТЬСЯ"

(Гуморески, поезії, епіграми, пародії)

Ще колись Колерідж сказав: „В епіграмі, як у бджоли, повинно бути три елементи: жало, мед і малий розмір". Переважна більшість творів **Івана Манила** відповідають цим вимогам.

Замовлення і гроші надсилайте на адресу автора:

ІВАН МАНИЛО
P. O. Box 3576
Philadelphia 22, Pa., U.S.A.

ІВАН МАНИЛО

В нього можна замовити й інші цінні видання:

„Юність Василя Шеремети"—роман У. Самчука. „Муза"—оповідання В. Чапленка. „Правдоносці"—поезії Я. Славутича. „Спрага"—поезії Я. Славутича. „Січ і відсіч"—байки І. Манила. „Колючий сміх"—байки І. Манила. „Постріли з пера"—гуморески І. Манила. „Апостоли"—поезії В. Варки. „Крилата жінка"—оповідання О. Раня. „Українсь.-франц. словник" Т. Науменка. „Недостріляні"—спогади С. Підгайного. „Поєдинок з дияволом"—повість Ол. Гай-Головка. „День гніву"—повість Ю. Косача. „Біля машини"—оповідання В. Винниченка. „Вибрані байки та притчі"—збірка творів П. Гулака—Артемовського, Л. Боровиковського, Є. Гребінки, Л. Глібова, Ів. Франка, Б. Грінченка, В. Самійленка, С. Пилипенка та Ів. Манила.

Хто надішле на вищезгадані книжки невелику суму грошей або хоч одного доляра чи англійського фунта, той одержить безплатно такі твори: „Генерал"—комедія-сатира І. Багряного. „Полум'яна земля"—вірші П. Карпенка-Криниці.

Також приймається замовлення і гроші на видання книги „БАЙКАР" Івана Манила. Книга буде добре видана і матиме понад 100 оригінальних байок. — замовлення виконуються негайно!